

Valja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 26.—
 za en mesec . . . " 2-20
 za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . " 2.—
 V spravi prejemaj mesečno . . . 1-70
Sobotna izdaja:
 za celo leto . . . " 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENEK

Inserati:
 Enostolpna poltivrsta (72 mra):
 za enkrat . . . po 18 v
 za dvakrat . . . " 15 "
 za trikrat . . . " 13 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna opazila, zabavale, smrtnice itd.:
 enostolpna po 1/4 vrsta po 2 v. in.
Poslano:
 enostolpna poltivrsta po 40 v. in.
 Izhaja vsak dan, izvenzmi nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ograke 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Božična darila za sirote naših junakov.

Prebivalstvu kranjske dežele!

Vdovski in sirotinski pomožni zaklad celokupne oborožene sile je lani preskrbel vse dunajske vojne sirote s toplo zimsko obleko. Tisočosemsto otrokom je ta zaklad napravil božično veselje in tako rešil premnogo mater bridke skrbi, kako naj bi jih, ki so zgubili očeta, obvarovale krutosti hude zime.

Prišla je nova zima in dolga vojna je število sirot in vdov v vsej državi nemalo pomnožila.

Dolžnost pomagati je torej za vse še večja in nujnejša.

Vdovski in sirotinski pomožni zaklad je torej, poln sočutja do sirot vojakov, ki so padli v tej vojni, brez razlike narodnosti, sklenil, letos raztegniti svojo božično akcijo na vso Avstrijo. In tako se je na poziv osrednjega vodstva ustanovil podpisani odbor, da izvrši akcijo v prid potrebnim sirotam in vdovam kranjskih vojakov.

Obračamo se torej do vseh, ki so toliko srečni, da morejo dajati in svojo dobrotljivostjo širiti radost in srečo okoli sebe, z iskreno prošnjo, naj blagovolijo podpirati in pospeševati naše prizadevanje, da nam bo mogoče nakloniti potrebnim vojnim sirotam v naši preljubljeni kranjski domovini koristna božična darila.

Pomagati hočemo premnogim nesrečnikom, ki jim je vsiljena nam vojna pobrala rednika in očeta, da bodo lažje prenašali svojo kruto usodo, prizadevali si bomo, da jim donesemo v njih osiroteli dom vsaj z gmotno pomočjo nekoliko božičnega veselja.

Dunajsko osrednje vodstvo vdovskega in sirotinskega pomožnega zaklada nam je, v plemeniti skrbi, iz lastnega nagiba naklonilo 5000 K prispevka. Naj bi tudi prispevanje iz lastne dežele bilo vredno plemenitega namena!

Naš namen je, vpoštevati vse potrebne kranjske vojne sirote in vdove. To pa moremo doseči samo s smotrenim, požrtvovalnim sodelovanjem vseh slojev v naši deželi.

Čprav so jako velike zahteve, ki trkajo od vseh strani v tem hudem času na plemenito darežljivost, vendar ne more nihče prezreti, da se gre sedaj za najubožnejše in najpotrebnejše; za zapuščene sirote naših junakov, katerih zadnja misel, zadnji srčni utrip je g tovo veljal njim!

Srčna radost obdarovanih otrok, tolažba in zahvalna molitev promnogh od žalosti potrlih mater, bo vsakemu darovalcu obilno plačilo.

Denarna darila sprejema kranjska deželna blagajnica in vsak izmed podpisanih odborovih članov.

Spričo bližnjega božičnega časa ni treba še posebe utemeljevati, da je stvar silno nujna.

Vdovski in sirotinski pomožni zaklad celokupne oborožene sile.

Odbor za Kranjsko v Ljubljani.

Dr. Ivan Šusteršič,

deželni glavar vojvodine Kranjske,
kot predsednik.

Dr. Ivan Tavčar,
župan ljubljanski,

Dr. Ferdinand Eger,
dež. poslanec,
kot podpredsednik.

Dr. Jos. Gruđen,
kanonik ljublj. stolnega kapitlja,

Ernest Baron Schönberger,
deželnovaladni svetnik,
kot zastopnik c. kr. dež. predsedstva.

Ignacij Nadrah,
kanonik ljublj. stolnega kapitlja,
kot zastopnik kn. šk. ordinarijata.

Oskar Bamberg,
lastnik tiskarne.

Karel Dermastija,
dež. poslanec.

Gabriel Jelovšek,
veleposestnik.

Anton Belca,
župan.

Ivan Kregar,
predsednik zavoda za pospeš. obrti.

Nikolaj vitez Gutmansthal,
veleposestnik.

Prelat Andrej Kalan,
kanonik.

Dr. Valentin Kr'sper,
odvetnik.

Dr. Vladislav Pegan,
dež. odbornik.

Dr. Karel Triller,
dež. odbornik.

Dr. Evgon Lampe,
dež. odbornik.

Karel Pollak, star.,
tovar. nar.

Naloga Amerike.

James J. Hill, znani kralj železnic, priobčuje v časopisu »The Annalist«-u članek, ki je vreden vsled svoje aktualne vsebine, da ga podajemo našim čitateljem, da bodo znali, kakšno stališče zavzema James J. Hill kot član ameriških bogatašev glede gospodarskega razmerja Amerike. Pisatelj piše:

Če je ta država (Amerika) pametna, ne bo čakala konca evropske vojne, ampak si bo že prej vstvarila pogoje, ki ji bodo omogočili, da bo imela ona največ dobička od položaja, ki bo nastal po sklenjenem miru. Sedaj je čas, da se vprašamo, kakšni bodo — kolikor moremo doumevali seveda — ti pogoji in kakšno politiko isti zahtevajo.

Vsakdo ve, da bo izgledal svet po končani vojski čisto drugače kot sedaj. Ta razloček bo dokaj večji, kot izpremembe državnih mej in politične moči. Ta bo veljal večinoma le za trgovino, industrijo in finančne uredbe. Ona država torej, ki se bo najbolj pripravila, da prilagodi svojo industrijo in svoje gospodarstvo novemu času, bo žela največ dobička. Ravnotako kot premišljujejo vojskujoče se države, kako bi pripomogle njihovemu orožju do zmage, tako bi morala premišljevati Amerika, kakšne pogoje bode ustvaril bodoči mir, ki mora biti sklenjen gotovo v doglednem času.

Največja izprememba za Ameriko bo gotovo ta, da postane ta upnica vseh narodov. To se je po veliki večini že sedaj izvršilo. Približna cenitev za tekoče leto kaže, da bo letošnji izvoz presegal uvoz za dve in pol milijardi dolarjev.

To mora biti na en ali drugi način od evropskih držav poravnano. V srečo posedujemo samo en bančni sistem, ki deželi omogočuje, da uvidi brez težave svoje interese. A naše ljudstvo mora razširiti svoje pojme o finančnih zadevah in jih upeljati v nov tok. Mi moramo nehati opazovati našo trgovinsko bilanco kakor kak barometer in moramo vse svoje moči poribiti v to, da rešimo velikansko nalogo, kako naj se najboljše prilagodi Amerika svetovnemu denarnemu trgu.

Prvi korak k temu napravimo, če preprečimo vsako zlorabo našega kredita potom našega lastnega naroda, naših držav in mest. Mi moramo iti v pogubo, ako nadaljujemo vedno posojevanje, ki se vrši zadnja desetletja sem.

Razen takega stališča v mednarodnem finančnem sistemu moramo neobhodno tudi spoznati, da je značaj naše produktivne industrije čisto mednaroden. Po vojski se bodo gotovo zopet vsi narodi čutili prisiljeni, da stopijo med sabo v trgovinske odnose. V bodoče morajo odločevati pri delovanju in izmenjavanju produktov dalekovidni razlogi. Sempatja bode treba izpremeniti nekoliko naše tarife, ker so se v zadnjem času izvršile velikopomembne industrijske izpremembe. Pri

tem pa naj ne odločujejo simpatije ali interese ene stranke, ampak edino le koristi naše dežele. Le tako bomo v resnici ščitili svoje lastne interese pri ogromnem delu, ki se bo nudilo po vojni, da se svet zopet spravi v prejšnji tir.

V nadaljnjem svojem članku povdarja Hill izredno važnost transportnega vprašanja in temu služečih naprav, od katerega razvoja je v enaki meri odvisno poljedelstvo, industrija in trgovina. Omenja položaj železnic, ki so gotovo njemu kot železniškemu kralju najbolj pri srcu, ter trdi, da bi jim morala država preskrbeti večje zasluzke s tem, da bi omilila železniškim interesom nasprotno odredbo. Edino tako bi bile železnice v svojem nadaljnjem razvoju kos svoji veliki gospodarski nalogi.

Ravnotako zahteva izpremembo obstoječih postav in prid ojačenja ameriške trgovske mornarice, kateri problem spada med najbolj težke, ki jih ima rešiti Unija.

Članek konča sledeče: V neki prejšnji krizi je nek velik Amerikanec vzkliknil: »Nove prilikočnosti učijo nove dolžnosti.« To je ravno sedaj primerna in resnična beseda. Čisto nov, od prejšnjega popolnoma različen svet se poraja. Vse njegove uredbe bodo popolnoma drugačne od prejšnjih. Bodočnost ameriškega naroda in usoda Unije ni toliko odvisna od enega dejanja ali od katerekoli politike, kolikor od njenih zmognosti, da natančno presodi nastali položaj. Namesto malenkostnih strankarskih preprirov in škodljive sebičnosti stanovskih interesov mora nastopiti prava učena državna umetnost. Če mora Evropa prestati med vojsko največjo izkušnjo, bo morala po vojski pa Amerika pokazati, da se more obdržati na višku situacije.

Pravi junaki.

Prejeli smo naslednje pismo:

Slavno uredništvo!

Podpisani je dobil danes naslednji list, ki kaže naše junaške Dalmatince v naj-lpši luči:

Feldpost 304.

13. XI. 1915.

Mnogopoštovani oče!

U ljubavi što ju Slovenci goje prema mogućoj našoj zaštitnici Bl. Dj. Mariji, ne zaostaju sigurno svojo braći dični Hrvati.

Djeca junaške Dalmacije, štono su sakupljena oko svetinje svakog Slovenca Sv. Gore srce krvari na očigled varvarstva počinjenu od vjerolomnoga Talijana na mjestu, gdje je Marija, kraljica Slovenaca i Hrvata udarila svoje moguće prestolje. Nu i ako su neprijateljske granate probile zidove svetišta, Marija je ipak tu in pod njezinom premoćuom zaštitom djeca Dalmacije stvaraju čudesa junaštva, brane svoga vladara, sveto domaće ognjište i ne puštaju izdajnika da pregje preko divne i bistre Soče. I ako su neprijateljski topovi većim dijelom razrušili Marijnu kuću, ipak ne mogu da svojim pa-

LISTEK.

Cenzor.

Južno bojišče.

Vedno in vedno še čitaš v časopisih, domačih in tujih, pritožbe o strogi cenzuri. Časnikarji vseh strank in struj, ki delujejo pri velikih svetovnih listih, kakor tudi oni, ki jim je odmerjen delokrog pri majhnih lokalnih lističih, vsi še vedno menijo, da še ne nastijo radovednega občinstva z zadostni svežimi in obširnimi novostmi in zahtevajo v tem oziru še vedno večjih koncesij. V vojnem času se tem »sitnežem« seveda ne more in ne sme tako vstreci kakor v mirnem, ker bi njih prevelika blebetavost lahko koristila raznim klevetnim sovražnikom, ki si ob naši državni meji zastopni prizadevajo uresničiti svoje hudobne nakane. In sleherni teh častitljivih mož, ki polnijo časopisne predale, ima nek sveti strah pred neizprosno rdečim svinčnikom cenzorja, ki brez usmiljenja črta vse, kar se mu ne zdi primerno za javnost.

Ni moj namen razpravljati tukaj o pravicah časnikarjev in cenzorjev, povem naj prav na kratko, da je i mene doletela tupatam na bojnem polju čast cenzorja, da sem s peresom in roki motril in pregledoval, kaj sme in kaj ne sme z bojišča v notranjost dežele. Seveda moja »oblast« ni bila bogve kako velika, ker se je nanašala samo na pisma in dopisnice, ki jih je pošiljal moštvo naše s'otnije svojim dragim v domovino. In kaj menite, kako sem se počutil pri izvrševanju tega svojega vzvišenege poklica? Izborno. Nisem bil ravno prehud sodnik, držati pa sem se moral seveda predpisanih določil. Ne lažem pa, ako trdim, da sem v tej svoji službi mnogo pridobil, čital in izvedel marsikaj zanimivega, zaeno pa se često tudi neprisiljeno zabaval in smejal prav od srca. Tu sem imel priliko spoznati natančneje dušo in domoljubno mišljenje našega slovenskega vojaka, obenem pa mi je odsevala iz njegovega pisenja skrb za dom, ženo in deco in pa — kar se mi zdi vredno poudariti — brezprimern patriotizem. Skoro na vsaki dopisnici, ki jo piše naš vojak domov, ne pozabi povedati med drugim, da gre »hvala Bogu

Taljanu« slabo.

Za zabavo mi je služilo tupatam to cenzuriranje jako dobro. Je res, da je bilo pisanih mnogo dopisnic monotono, da si čital na mnogih eno in isto, zato so bile pa zopet druge tem zabavnejše in bolj »duhovite«. Prepisal sem si nekaj teh dopisnic zadnje vrste v svoj dnevnik in jih podam v naslednjem čitatelju prav dobesedno.

Prva se glasi:

Draga Marjana.

Na tvoj pisem ti bom precj odgovoru ko me prašaš kaj češ nardit s telico, kar predaj jo ker mesu nucaj in mi jemo vsak dan mesu in je minaja dobra več jest sm se kar zredu vsi pravjo tku in več smo zdaj spet drugam šli pa ti ne smem pisat kje smo ker bi drgač Taljan zvedu, in nimam več tistga kumandanta, je biv pleziran in je pršu drug, kje tudi Kranc. Veš je zlo luštno k mamu kranške ofcirje in jih zastopmo kse pogovarjajo in nam dajo befele, piš mi tud če je vsenica dobru gratova in če je dimka že povrgva in če je Janžov že ajnrikov, pozdravi mi vse in tud

gespuda in rec da mi gre dobro in te lepo pozdravim. Z Bogom!

Janez P.

Kakor je razvidno, se zanima pridni Janez predvsem za svoje gospodarstvo, ne pozabi pa tudi pisati svoji ženki polno novic, ki bi jo mogle zanimati. Slednjič izroči in pošlje mnogo pozdravov, kar sem opazil splošno na vseh dopisnicah, ki so romale skozi moje roke v domovino.

Druga dopisnica se glasi doslovno:

Draga Teta

V začetku mojega pisanja vas srčno lepo pozdravim in Strica in Teto Franco in Francelna in vam povem da zdrav sem hvala Bogu in druga novga ni nič tukaj kakor sneg je velik in prov hude bitke so zmtraj kar naprej, ja pa je vender Taljan začev prosit našega za mer za 6 mescev naš pa noče nič odnehat in ima Taljan velike zgube, zdaj je biv dvakrat na naš regiment poskusu forikat pa se je hedu vpeku je biv čist ves zbit in je jamrov da smo ga vsi slišal.

Z Bogom

Vaš Jernej K.

klenim bijesom uguše u srcu naše djece plamen ljubavi, štoto plamti u srcima naših Hrvata prema Majci božijoj od Sv. Gore.

Moji dobri i junački Dalmatinci htjede već sada da dadnu oduška ovoj ljubavi pak mi uručite 100 kruna za popravak Marijinog svetišča na Sv. Gori.

Danas Vam svotu šaljem poštanskom doznačicom.

Uz. . . itd.

Prof. Bruno Lovrić,
divizijski župnik, konzist. sovjetnik.

Kaj naj rečemo na to pismo, kakor: Živeli Dalmatinci! Junaki na bojnem polju in junaki v veri! Svetogorska Mati božja vas še nadalje varuj in vodi do končne zmagel!

P. Angelus Mlejnik, min. prov.

Slike iz bojne črte.

Praporščak Fr. Kvas piše prijatelju: Dobro je da človek otopi, ker drugače bi težko prenašal vse, kar vidi okoli sebe. Nisem mogel gledati, če se je kdo močno vrezal v prst. In sedaj? Temu raztrga nogo, drugemu roko, tretjemu razkolje glavo, a nihče niti ne opazi tega.

Ali če sem preje zvedel, da je nenadoma umrl znanec, prijatelj sem bil cel dan, cel teden ves nemiren, kadar sem se spomnil nanj, a sedaj sem 1. novembra zvedel, da so v teku ene ure padli od naše kompanije poročnik in dva kadeta, s katerimi smo pred tako kratkim časom skupaj sedeli in se pogovarjali, a vzel sem vest na znanje, kakor da mi kdo poroča vsakdanjost! Mnogo se vidi tu, vidiš, kako majhen in kako velik je človek.

Videl sem ranjenega Dalmatinca, dolgo časa sva bila skupaj. Granata mu je razdrobila nogo. Bil je za silo obvezan. Sedel je na tleh, ljubeznivo božal ranjeno nogo ter jo gledal pomilovalno. Malo zamrma, malo zakolne in nepričakovano zapoje, najbrž izvorna melodija:

Nogo moja, zeleno jabuko,
gde si rasla, tam si poginula.

Tudi drugemu Dalmatincu je granata razmesarila nogo. Obvezali so ga, a nemo goče je bilo vstaviti kri, ker je bila rana prevelika. Ležal je na tleh, gledal, kako počasi odteka kri. Samo nalahko je vzdihoval skozi stisnjene zobe in samo vode je prosil, žal zastoj. Počasi, mirno, kakor bi zaspal, je — umrl.

To so junaki! In prav je, da smo Kranjci v njihovi družbi, marsikaj se lahko naučimo.

Še en Dalmatinc! Na obeh rokah ranjen, vodi ranjenega Italijana. Ne preveč nečisto, a vendar dobrohotno. Zraven mu pa govori: Da so moje roke zdrave, zadavil bi bil v boju kot psa, prokleti Italijan . . . in ga pelje naprej na obvezovališče!

Kako veliki so ljudje!

Druga slika.

Italijani so zvečer zavzeli del strelnega jarka, zjutraj smo jih vrgli nazaj, oziroma obležali so v njem, kar jih nismo ujeli. Ozek jarek, ves razsut in zasut od granat, blata in vode do kolen. Truplo ob truplu. Eden sloni ob steni s privzdignjenima rokama. Hotel se je podati, a prehitelo ga je.

Najbolj se mi je vtisnil v spomin mlad Italijan, ki je prvi ležal v jarku, par korakov pred drugimi. Tolikrat mi stopi pred oči.

Lep, mlad, na novo obrit fant inteligentnega obraza. Vznak leži v jarku, v blatu in vodi. Pri navalu ni nihče pazil, kdaj je stopil na roko, kdaj na nogo. Usta odprta, kakor od začudenja in presenečenja, oči na pol odprte. Tako leži. V duhu sem si ob pogledu ponovil besede Preradovičeve, vsaj njihovo vsebino sem začutil:

Ko sem prečital to originalno dopisnico, me je zanimalo, kdo je ta Jernej K. in odkod ima tako zanimive novice. Dal sem ga torej poklicati k sebi. Stopil je predme rdečeličen orjak, pravi Gorenjec, in jaz mu pokažem karto:

»Ali si ti pisal to?« — Pokimal je in me radovedno pogledal, češ, kaj mu hočem.

»No, Jernej,« sem nadaljeval, »povej mi, kdo ti je pa pravil, da je prosil Lah za premirje, kakor pišeš tukaj!«

Jernej je pomislil malo, nato pa rekel odločno: »Kaprol mi je pravil in on bo že vedel, saj vedno bere časnike, pa tudi z gospodi oficirji večkrat govori.«

Posmehtil sem se pritajeno in velet Jerneju, naj odide. Kar sem hotel izvedeti, sem izvedel in spoznal sem natančneje tudi Gorenjca Jerneja. Veselilo me je oboje in smeje sem prepisal dopisnico v svoj zapisnik.

Zopet druga dopisnica slove:

Draga baba,

Najprvo te prav lepo pozdravim in ta malo in ti dam vedet da sem še živ in Kordinov tud in sva zdaj že 14 dni skupaj

Majko mila, majko draga,
da ti vidiš svoga sina,
da ti njega vidiš sada!
ti bi gorko zaplakala,
roka bi ti zadrhtala
od žalosti grlec njega . . .

Kdo si more misliti lepšo ilustracijo krasnim besedam, kje je slikar, ki bi nam kaj takega mogel predočiti.

Kaj bi storila mati, ki bi svojega sina videla takega? Hujsa bi morala biti njena bolest kot matere bratov Jugovičev. Okoli mladega Italijana so raztresena njegova pisma.

Par umetniških razglednic je bilo vmes. Pobrall sem jih par. Na vseh je bil z isto lepo pisavo napisan naslov. Lepe so bile slike, dva mlada človeka sanjata skupaj o sreči. Posebno ena: Večerna zarja. Vojak se poslavlja, ko odhaja na bojišče. Ona mu še zadnjič zakliče: Na svidenje!

Dekle, kje je danes tvoj ideal, kakšen je! Da ga vidiš, kaj bi storila? Če bi se našel človek, ki bi te sovražil na smrt, bi te hotel mučiti do smrti — fotografiral bi ga in ti poslal njegovo sliko. In če je del ljubezni, ki odseva iz tvojih pisem tudi v tvojem srcu, ne preneseš tega.

Zvečer ali drugi dan sem bral pismo, pisano s kmečko roko. Zena odgovarja možu na pismo, v katerem je zapisal, da se mu prav dobro godi, da je zdrav, da se kmalu vidijo itd. In vsa vesela mu je odgovarjala, dajala pogum in zaupanje, poročala mu o otrocih, o setvi, o kravicah, kakor pišejo kranjske žene. A več ni bral njenega pisma, več ni mislil na otročice in kravice, granata mu je v trenutku pretrgala misli, z razklano glavo sem ga videl ležati v jarku. Da ga vidiš, ljubeča žena! Srečna, da dobiš samo kratko poročilo: padel je.

A vendar smo se tudi smejali v teh dneh — ujetim Italijanom. Z nepopisnim veseljem so tekli po jarku proti tunelu, kamor so jim Janezi in Dalmatinci kazali pot. Cele vrste, drug za drugim. Tako prisrčno me še ni pozdravil prijatelj, kakor oni: »O fratelli, fratelli! o cammeradi! Podajati so mi roko drug za drugim, posebno ljubeznjivo, me je objel s svojimi umazanimi rokami. Drugi z judovskim nastopom je najslajšega obraza in polnega krušnika priskakljal k meni.

»Ho da mangiare, imam jesti, vzemite, vzemite, ne boste lačni.« Komaj sem se ga obranil.

»Eviva l' Austria« so ponavljali v zboru, »qua siamo sicuri. Pojdemo v Gorico.«

Drugi so pritekli z malimi ranami in kričali ko otroci: »O mamma, mamma.« Drugi so od daleč kričali: »Ne streljajte, prijatelji, bratje in zraven so z velikanskim navdušenjem metali proč puške in bajonete.

Kdo naj bi se pri tem ne smejal?

Tako je bilo, a danes je že vse pozabljeno. Kranjski Janez je in ostane — Kranjski Janez. Ko pride iz boja, par ur samo pripoveduje, kako se mu je godilo, kako je padla granata meter pred njim v tla in ga ni zadela, pripoveduje usodo svojih tovarišev, kako je padel ta, kako oni, kako bil ranjen eden in drugi.

Ko so pa uro za fronto, ko zagledajo prvo vino v kozarcu, zavriskajo in pozabljene so granate ter šrapneli, boji in trpljenje, kri in vzdihovanje, sovražnik in tovariši. Vse pozabljeno kot da ni bilo. Le še šaljive dogodke z Italijani si še pripovedujejo po močeh in zmožnostih olepšane s fantazijo.

Nato pa pride pesem in harmonika. Sicer pogreše tuintam tenorja ali basa, morebiti je padel tisti, ki je pel »naprej« in bil ranjen, ki je pel »čez«, a dobi se drugi namestnik.

Čudno, da se največ poje po hudih bojih. Seveda, vsak se veseli življenja, nad katerim je že vsak naredil križ in ve ga ceniti.

In ponosen je kranjski fant, ko ga po boju pohvalijo. In pohval dežuje po takih

pri naši kompaniji in je Kordinov zlo korajžen, oni dan so ga pohvalili clo gospod lajtnan ko je šov na uno stran in prinesu sabo štiri taljanske gvere in so djal gospod lajtnan da bo eden njegov da bo lahko doma strelav lisice in zajce, pravjo da bo tud medajlo dobiv jest mu zlo privošim, pa nikar ne misli da se drugi bojimo ko ne bomo nič dobil je pa Lah že bolj šajsar koker mi. Zdj te pa še enkrat lepo pozdravim in štebelco in Hrastarja tudi

Adijo tvoj

Jože.

Iz navedenih treh dopisnic je razvidno, da preveva naše fante pogum, dobra volja in da prenašajo z veseljem težave, ki jih stavi nanje težek vojaški stan pred sovražnikom.

Pisma sama govorijo, da naš vojak ve, zakaj se bojuje, in poroča z veseljem domov o pridobljenih uspehih. Dal Bog, da bi trud teh junakov ne bil brezuspešen in da bi sleherni izmed njih še zdrav in vesel videl svoje drage, katerim piše sedaj iz daljave tako odkrito in neprisljenol Cenzor biti tem našim vojakom je pa prijeto in hvaležno opravilo. A. Š.

dneh! Jaz pa čakam, da kdo reče besedo: Narod, ki je dal take ljudi, dobi vredno plačilo in otrokom bodo rasli sadovi iz krvi, iz srčne krvi njihovih očetov.«

Naši na Tirolskem.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Fr. Škof iz Dolenjevasi pri Cerknici piše iz Tirolske:

»Imam nekaj priložnosti, da Vam malo opišem, kako se nam godi na bojišču. 4. oktobra pride brzojav na . . . da moramo vsi sankarči našega bataljona takoj v . . . ker gremo proč. Mi pobereemo svoja šila in kopita, in odrinemo vsak k svoji kompaniji, kjer so nas čakali ostali tovariši, ki so bili ostali v dolini. Drugi dan odmarširamo proti . . . odkoder nas peljejo z električno železnico v . . . Tam smo se ustanovili v vojašnici in ostali osem dni. Po mestu nismo smeli radi gotovih žensk in nalezljivih boleznih. V nedeljo smo imeli sveto mašo in skupno sveto obhajilo. Po sveti maši je pripel naš svilasi major nekaterim junakom svetinje za hrabrost. Popoldne pa pride brzojav, naj spravimo vse, da odrinemo na drugo fronto. Čakali smo do srede zjutraj. Prišlo je 160 avtomobilov, ki so nas peljali do mesta . . . Videl sem tam cele vrste voz in avtomobilov Rdečega križa in cele prostore, posajene s križi na grobeh padlih junakov. Tukaj bo pa malo hujski boji kot na prejšnji fronti, sem si mislil. Še isto popoldne smo odšli na fronto, potem ko nam je g. kurat podelil odvezo in nas še malo poučil. Prenočil smo v nekem gozdu. Zjutraj nas je, preden so odkazali posameznim kompanijam njihove postojanke, nagovoril še major. Vse moči napenjajo sovražniki, je rekel, da bi vzeli te hribe. Tukaj so vse drugače hujski boji kot na prejšnji fronti. Če izgubimo te hribe, potem je izgubljena Tirolska. Zato jih moramo držati. Okrog 7. ure smo odrinili v postojanke, vendar smo bili še dva dni v rezervi. V jarkih so bili vojaki že 15 dni, zato so bili zmučeni, da so komaj govorili. Blata je bilo v jarkih skoraj do kolen. En dan smo preživeli v jarkih še dosti mirno. 17. popoldne je pa že začel sovražnik pomalem obstreljevati naše postojanke. Na 19. je pa tako obstreljeval, da je bilo strah in groza. Vsi možgi kalibri so streljali na nas. Slišati je bilo en sam pok. Vsako sekundo so padale granate. Sovražnik ni spustil samo nekateri tisočak, temveč marsikateri milijon na naš hribeček. Zemlja je vsa prerita od granat, niti za korak je ni cele. Hrib je bil ves v dimu, da nismo videli drug drugega. Si še živ, ti? smo vpili, zemlja in kamenje je pa kar letelo krog nas. Na večer se je pripravila sovražna pehota na napad. Mislili so, da so naše postojanke uničene. Tudi jaz sem mislil, da so naši vojaki vsi mrtvi. Toda cel božji dan in noč smo imeli 4 ranjence in enega mrtvega. Strelski jarki so ostali nepoškodovani, le tu pa tam so bili malo razkopani. Zvečer so pa začeli obstreljevati neki gozd, ne vem, zakaj, menda zato, da so kaki smreki vrh odbili. Začele so drdrati strojne puške, mi pa peti v dobro zakopanih luknjah. Pride prva sovražna vrsta iz gozda, mi dobimo povelje: vsak k svoji puški! Tedaj pa prileti naš šrapnel in se razpoči ravno nad sovražniki. Ti se takoj umaknejo, odkoder so bili prišli. Od tistega večera so se skesali napadati. Le kaka patrolja pride do nas, najraje zjutraj, kadar je jako megleno. Menda mislijo, da tako spimo kakor Italijani. Seveda, kdor pride do naših okopov, ne gre več nazaj, je takoj za eno glavo krajši. Tukaj imamo kar cele zaloge bersaljer-skih klobukov. Sovražnikov ranjenci kar po polju umirajo. Če se kakšen priplazi do naših jarkov, ali pa če jih gremo ponoči iskat, jih že rešimo trpljenja. Ko kakega prineso, mu damo čaja, juhe, jabolk, kruha ali kaj drugega. Ob takih prilikah nam povedo, kako je sedaj v Italiji. Ubo-go ljudstvo, če je vse res, kar povedo. Ko gremo na patroljo, vidimo večkrat mrtve Lahe z obvezanimi glavami. Menda so se še sami obvezali, pa so morali umreti, ker ni bilo pomoči. Kako se imamo pa mi? Veseli smo vedno. Hrane nam ne manjka. Dobimo bel kruh, kuhan kostanj, vino, čaj, sir, surovo maslo in slanino. Vsega prineso ponoči v strelske jarke. Kadar smo v barakah, molimo tudi sveti rožni venec pa zapojemo kako fantovsko, kot včasih na sredi vasi. Pa še jo bomo, če bo božja volja. Zabave je dosti, prijetno je, ker smo skupaj samo Slovenci. Pri pisanju je »mernažšala« za mizo, kamen pa za stol.

Bolgari.

Vsak, kdor je bival doslej, četudi samo nekoliko dni, pri Bolgarih, je gotovo s seboj ponesel najboljši vtis o njih in njihovi gostoljubnosti, katero še posebno razvijejo takrat, če pride tje Slovenec ali Hrvat. To je pa samo površni vtis; šele če delj časa bivaš med njimi, jih popolnoma spoznaš. Do nas Slovencev goje posebno simpatije. Prav zaradi te njihove prijaznosti se človek že prvi hip čuti, ka-

kor da je doma. Toda ne samo odlični krogi, tudi navaden, preprost Bolgar je nad vse vljuden in postrežljiv. Stori razne usluge, pokaže in razjasni tujcu rad vse, kar mu je potrebno za ravnanje, če se mu za njegov trud hoče kaj pokloniti, ponosno odvrne, češ da ni vredno za tako malenkost. Pri tem je skromen in pošten.

Kar Bolgare posebno diči je to, da se pri njih ne sliši nikakih kletev in preklinjanja, kakor je to žalibog grda in gnusna navada v nekaterih drugih narodih. V afektu rabi neke izraze, ki so pa popolnoma brez pomena. Tudi se tam ne vidi pijanih ljudi.

Če čez dan zapustiš svoje stanovanje, je prav vseeno če zakleneš vrata ali ne; lahko si brez skrbi, vse ostane nedotaknjeno. Ako se sploh kdaj zgodi, da si kdo prisvoji tujo lastnino, je krivec kak tujec, katerih mnogo živi po večih mestih, a domačin gotovo ne.

Svoje otroke pošiljajo v višjo naobrazbo navadno v Pariz ali velika mesta v Rusiji, če jih sploh proč pošljejo. Sicer pa imajo tudi doma izvrstne šole, gimnazije, univerzo itd. Vsak naobražen Bolgar govori perfektno francoski.

Ako je Bolgar naobražen, potem to ni samo površna uglajenost, ampak globoka inteligenca in pravem pomenu besede. Resni ljudje so to ter nimajo navade, svoj čas tritati z nepotrebnimi frazami in razgovori. Samo v resne razgovore se spuščajo, naj se vrti snov o katerikoli znanstveni stvari ali politiki. Pravi užitek je biti v njihovi družbi. Veliko je njihovo zanimanje in poznavanje splošne svetske literature. Shakespeara n. pr. vé inteligenčen Bolgar kar na pamet; niso pa stem mišljeni citati, katere zna že vsak majhen dijak v šoli, ampak temeljito proučeno. Tudi na gledališkem odru je njihov ljubimec; Shakespeareove igre se lahko mnogokrat ponavljajo in vedno je gledališče polno, vedno ostane zanimanje isto, nespremenjeno. Tako se je igral »Beneski trgovec« sedemnajstkrat zaporedoma, mi smo bili že nezadovoljni, vsak dan eno in isto igro predstavljati, ali občinstvo je vedno polnilo hišo. Ibsenova »Nora« se je igrala sedemkrat pred razprodanim gledališčem itd.

Njihovo gledališče je krasna velika stavba, zgrajena po znanih dunajskih arhitektih Helmer in Felner, prvi kras prestolnice Sofije. Lahke igre, plitke vsebine, se splošno odklanjajo, posebno pa ne trpe nobenih frivolitet na odru. Samo enkrat se je poskusilo z igro v lahkem francoskem genru, ali vsa publika se je škandalizirala — in izginila je z repertoira.

Bolgari so veliki ljubitelji in poznavatelji glasbe. Ali neumne, brezsmislene opere niso po njihovem okusu, to je za njih samo eksperiment, ki žali njihovo prirojeno estetično čustvo. Gledati in poslušati duhovito stvar, v tem so neutrudljivi, za banalnosti pa nimajo smisla. To je pač najlepše spričevalo njihovega finega ukusa. V tem so občudovanja vredni.

Bolgarke ne prihajajo v gledališče, da bi pokazale svoje nove obleke in lišp, ampak radi duševnega užitka; poslušajo z veliko napetostjo in pomnostjo tek igre. V njihovih salonih se ne vrti govorica o modi in ne opravljajo se nenavzočni znanci, ne mlatio se prazne dolgočasne fraze, ampak ves razgovor se vrti okoli koristnih in poučnih stvari.

Bolgari ne polagajo velike važnosti na svojo zunanost, ter so vedno bolj priprosto oblečeni, tudi visoki gospodje, to zelo ugodno učinkuje na tujca. Seveda ob oficelnih prilikah, takrat je kaj videti. Tako je n. pr. eleganca bolgarskih častnikov, posebno če so v paradni uniformi, impozantna. Prikupljivo je njihovo vedenje, neprisljenol. V vseh treh letih, ki sem jih tam preživela, nisem videla niti ene — salonske opice.

Bolgari so trezen narod, redke nadarjenosti, marljivi in neutrudljivi v svojem prizadevanju za vseobči kulturni napredek v vsakem oziru. Splošno imajo mnogo podobnosti z nami Slovenci. Njihov jezik je zelo podoben našemu, to se je pri mojem prvem gostovanju v Sofiji najbolj pokazalo. Dve igri sem govorila slovensko, dve pa hrvaško. Splošno mnenje je bilo, da so me slovensko bolje razumeli in zahtevali so, da nadaljujem svoje gostovanje v našem jeziku. Drago mi je, da sem jaz bila prva, ki je sploh na bolgarskem odru slovenski spregovorila. Naučila sem se v treh mesecih njihovega jezika ter sem tri leta igrala bolgarski na kraljevem bolgarskem gledališču, kjer sem bila angažovana kod prva tragedinja. Silno so se veselili, da tujka govori na njihovem odru bolgarski in doseglja sem tam mnoga priznanja in odlikovanja.

Pri bolgarskih koncertih se pojo naše mile slovenske pesmi. Takrat, ko sem doptovala na moj angažma v Sofijo, sem bila prvi večer zelo otožna, ker sem se v Zagrebu poslovila od svojih milih in dragih. Tedaj je pa bolgarska vojaška godba — nepričakovano, kakor naročeno, zaigrala našo slovensko: »Po jezeru bliz Triglav« in vsa moja žalost je precej izginila. — Čutila sem, da sem tudi tam doma — med brati Bolgari.

Omenim naj tudi to, da so Bolgari, ko so nas posetili, z velikim navdušenjem govorili o Slovencih, posebno pa so jim, kakor so pripovedovali, ugajale temperamentne, lepe Slovenke.

Imajo neke posebne navade. Pri nas namesto odgovora odmajemo z glavo. Tudi Bolgar to stori — ali z nasprotnim pomenom. Ako odmaje z glavo na stran, pomeni to pri njem — da, ako pokima navzgor, pomeni — ne; tega sem se težko pručila.

Nadvse lep je običaj, ki ga imajo na starega leta dan. Ob dvanajsti uri ponoči zagrne silni topovi ter naznanjajo ljudem, da je nastopilo novo leto. Še bolj ginljivo pa je, da na sveti večer, ob dvanajstih ponoči, zopet silno grmenje topov naznanja, da se je rodil — Kristus. Kdo ne bi mislil v tistih trenutkih na svoj dom! Drugi dan pa se pozdravljajo na ulici z besedami: »Kristos se je rodil.« Vse je odeto v svečanost in tam pri njih čuti človek, da je velik praznik.

V vojašnicah pa je ta vojaški red, da vsak večer vsi vojaki za mirozov nastopijo na dvorišču in vsak večer odpojo vsi enoglasno večerno molitev — Oče naš! Ako je veterno vreme, potem veter prinaša seboj odlomke te pesmi do mesta, da ti pretrese dušo.

Bolgar vsakemu pravi: Ti. Silno ljubi svojo domovino, pripravljeno je za njo kri preliti vsak — brez razlike, naj je višji ali nižji. Vkljub nekimi političnim strankam so v odločilnem trenutku vsi za enega — eden za vse. V tem so vzorni. Dokazali so to posebno v zadnjem času celemu svetu s svojim junaštvom in hrabrostjo, ko se bore na življenje in smrt.

Zofija Zvonarjeva.

Četrta bitka ob Soči.

Samo en teden je bilo presledka med laškimi napadi. Tretja bitka ob Soči je bila izvojevana v naš prid, kar so se po majhnem prestanku lotili Italijani z vsemi rezervami nove velike bitke. Slučaj je nanesel, da sem bil priča početku te četrte bitke. Sicer se je komaj pričel boj takrat, a vsa znamenja so kazala, da se bodo združile posamezne praske v novo enoto, v veliko bitko. S posebno ugodnega mesta sem lahko opazoval velike dogodke. Stal sem na takem kraju, da sem lahko pregledal vse gorisko bojišče od morja ter Grižega Brda do Plavi.

Baš oni odsek je bil pred menoj, na katerem je onega dne izbruhnila bitka z vso silo. To je bilo onega dne, ko je javil general Höfer, da so pričeli Italijani v odseku od Plavi do Grižega Brda splošen napad z velikimi silami. Bila je res redka prilika, kakor bi bil iznova oživel stari poveljniški grič. Odtod bi bil mogel pregledati vojskovodja vse bojišče.

Veličasten je bil razgled. Polkrog — obroč smrti. Bijejo se na vseh točkah. Dol proti morju vlada na vsi črti hud topniški ogenj. Smrt razbija po svojem bobnu. Italijanom ni mogoče zlesti iz kritij, naše topničarstvo jih pritiska nizdolu. Na Grižem Brdu je poizkusila laška pehota petkrat z napadi, petkrat so jo odbili. Na griču pri Sv. Martinu se bore ogrski polki z bodali in ročnimi granatami. Naskokov že šteti ni več mogoče. Na tem hribu leži na pobočjih pred postojankami samo enega našega pehotnega polka 3000 trupel. Na severu se dviga 275 m visoki šmihelski grič. Tu so se borili s peklom ogrski honvedji. Sedaj vrvi borba na severnem pobočju. Lahki pritisejo v naše postojanke, lovci jih pomečejo zopet iz njih. Ša dalje proti severu pa je mogel napasti sovražnik samo enkrat. Nevidna plamenena stena naših topničarjev mu ni dala naprej. Tako divja bitka okrog vse Dobrodoške planote brez miru in prestanka od predpoldne do teme.

S severa Dobrodoške planote se razteza bojišče ob Soči. Tu vlada mir. A hipnemu miru v tem odseku se pridružuje zopet odsek borbe. Pri Ločniku je zbral sovražnik rezervo, a le na malo mestih so uspeli do juriša. Z 240 m visoke Podgore se je vtila nanj uničujoča ognjena ploha. Severno odtod je ubranila zopet naša artiljerija, da bi se bile zbrale sovražne rezerve. Še višje gori pri Oslavju, ki je mnogo prebilo po sovražnih granatah, so pregnala naša krđela vztrajno naskakujoče Lahe. Počez na severovzhodu stoji goli 600 m visoki Sabotin. Tudi tukaj se je zaletel sovražnik v napad. Pod hribom stojita dve vasi, St. Maver in Solkan, kateri so zelo obdelavali sovražni izstrelki.

Tak je položaj goriskega mostišča v sredini velike bitke. Tudi severno odtod na desnem krilu so trdi boji. Do Plavi se more videti. Še pred Plavmi se skriva med gričevjem Zagora. Včeraj so si prijüršali Lahki pri sedmem naskoku nekaj hiš, a že danes zjutraj je bilo konec radosti in naši so si priborili navrh še več laških jarkov.

Tako se širi pred nami orjaško bojišče. Vidi se Gorica, vidijo stebri soškega vijadukta, vidi se Krmin in na jugu brezmejno morje. Vidijo se lagune, razločno se vidi Gradež. Vse bojišče je razprostrto kakor knjiga s podobami in vendar, kaka malenkost je, kar se nudi očesu n' ovih skriv-

nosti. Vidijo se vijugaste črte postojank, zakaj prazno je moderno bojišče. Največ je še hrane za uho: grmenje topov, ragljanje strelnih strojev, prasketanje pušk. Beli oblački šrapnelov ovijajo s tančico vrhove, rjavi, umazani stebri kažejo, kam je udarila granata. Vidno gospodari uničujoča sila, a siromaščine, ki jo provzročata, ne moremo videti z viška svojega stališča. Ili moramo nizdolu, da moremo videti uspehov.

Dve značilni svojstvi kažejo soški boji, kanonsko bobnanje in nenavadno pritiskanje boreče se pehote na sovražno. Vsak napad so pripravili Lahki z večurno besno kanonado. Kadar potem ustavijo streljanje, vselej so mnenja, da ni več žive duše v naših postojankah. A vsakokrat morajo s krvjo zapisati si novo izkušnjo, da vedo vztrajati naši vojaki. Tudi naši težki kanoni ne ostanejo dolžni odgovora. Kadar vrše naši orjaški možnarji krvavo delo, se čujejo pogostoma k nam klici: »Santa Madonna!« ali »Mamma mia!« Često so grozovite izgube sovražnikove že po topniškem ognju in trupla se grmadijo pred našimi postojankami.

Že pred napadom leže krđela pogostoma čisto blizu drugemu. Da, celo do 15 m so se priklopali ponekod Lahki do nas. Vojak mi je pripovedoval, da bi si lahko videli drug drugemu v oči, tako blizu so si včasih. Življenje v strelskih jarkih ni prijetno, vojaki se morajo varovati z oklopnimi čitmi. Če se le za ped pokaže kdo izza ščitovega roba, po njem je in ploha ročnih granat se usuje za njim.

Taki so boji v soški bitki. Iz zemlje na dan pririlo se pekló je soška dolina. Pred stoletji je živel v Sabotinu v pregnanstvu Dante in pravijo, da so trde pustitje sabotinske dale obliko njegovi pesnitvi v oddelku Inferno. Sedaj je ta okolica res pravcato pekló.

Podrobnosti orjaške bitke ob Soči.

Da ima laški topničarski ogenj grozovite uspehe, o tem so bili Italijani tako prepričani, da so na nekem mestu poslali poizvedovat častniško patroljo, ki naj dožene, da so vsi branilci res mrtvi. Prav blizu pred napol sestreljeno oviro so postrelili patroljo in le ranjenega poročnika za nogo potegnili v jarek. Ujetniki pripovedujejo, da se boje Lahki najbolj Podgore, katero imajo za nepremagljivo. Ta raztrgani in po tisočeri izstrelkih razriti rjavi grič, ki se kakor ključavnica postavlja pred Gorico, je veljal že hekatombe mrličev. Preko gorá padlih tovarišev, ki še leže v ospredju, ženó Lahki vedno novih krđel. Dokazano je, da so v vseh oddelkih laške fronte pobrali čet in jih pritegnili pred to peklensko žrelo ognja in železa.

Pred nekaj dnevi so postavili naosednji Sabotin laško brigado. Ujet laški podčastnik mi je pripovedoval, da je imela brigada 2000 mrličev. Polkovnik se je onesvestil, potem se ga je lotilo krčevito ihtenje, tako ga je prevzel pogled na razbito krđelo, ki je pribežalo razrušeno nazaj. Bataljon kolesarjev, ki so ga pritegnili iz Tirolske, je bil pri Oslavju deloma uničen deloma ujet. Med ujetniki je bil tudi major in stotnik, ki je imel šele 26 let. Strašne izgube na častnikih silijo Lahe, da poverijo poveljstvo večjih oddelkov čisto mladim častnikom, to pa na škodo disciplini. Govoril sem s korporalom, ki je porabil jutranjo meglo ter jo odkuril k nam. Govoril je dobro nemški, ker je delal sedem let v Pforzheimu pri Monakovem. Ko sem ga vprašal, zakaj je ubežal, je rekel: »Truden sem, zadosti mi je vojne. Na Sabotinu smo izgubili 1000 mož pri samo enem napadu. Nihče nas ne veruje več, da pade Gorica. Vsi delavci pri naš mislijo o vojni kakor jaz, le oni, ki so jo provzročili, so drugih misli. Vam se godi bolje, bojujete se za domovino, ki vas preživlja. Kadar pa se jaz vrnem po vojni domov, treba mi bo zopet navezati culo in iti v tujino.«

Drugi ujetnik se je šalil rajši. »Cadorna je rekel, da bomo tretji dan ofenzive v Gorici, a da bomo imeli vodnike na tej poti, tega ni povedal.«

Poleg takih elementov je tudi mnogo oddelkov, ki se bore z junaškim preziranjem smrti. Znani so v tem alpinu in bersaglieri. Pri Podgori je isti bataljon osemkrat jurišal na isto postojanko. Po osmem naskoku je bilo le še 100 mož, ki so jih ujeli naši. Prvi dan, ko sem prišel na soško fronto, sem videl laška orjaška letala, ki merijo počez 30 metrov in so oborožena s tremi strelnimi stroji. Letala so križarila pol ure vzhodno Gorici. Dvakrat je napadel majhen naš letalec orjaškega nasprotnika in razločno se je čulo ragljanje strelnega stroja z 2000 meterske višine. Hkrati je vrgel eden Italijanov tri bombe po 25 kg. Dve sta se razpočili komaj sto korakov proč od naše skupine in izkopale v zemljo globoke jame, tretja pa se ni razpočila, ker je priletela na močvirje.

Drugi dan sem gledal z griča po bojišču in videl od morja do poraslih vrhov Sv. Gore, opazujoč silno streljanje topov. Tretji dan sem prišel v Gorico. Mesto, katerega Lahki nekaj časa niso obstre-

ljevali, so obsipali sedaj z razstrelji. Oni dan, ko sem bil tam, je padlo v mesto pet težkih in neštevilo malih granat. Na griču pri Podgori, ki je bil sicer lep gozd, stoje le še tri gola tenka debla. V kavarni s preluknjanimi okni smo čuli pri zajutreku najnovejši dogodek: granata je pred nekaj dnevi priletela v lokal pri oknu in pri vratih zletela na cesto, kjer se je razpočila brez škode. Pri onem oknu je čital časnik nadporočnik, kateremu se ni zgodilo čisto nič.

Ko sem se vozil iz Gorice, je bilo grmenje od šmihela sem najjače in podgorski vrh je bil zavil v gost rumen dim. Topovski strelji in pritajeno godrnjanje oddaljenih eksplozij so me spremljali iz nesrečnega mesta, kateremu nedostaje v srečo samo še rešitev od svojih rešiteljev.

Novi boji pri Gorici.

Očividce poroča iz vojnodopisnega stana dne 18. novembra:

V prostoru pri Gorici je od 10. t. m. v teku nova bitka, ki sem jo včeraj in danes gledal z lastnimi očmi. S povečini svezimi četami — nekaj teh divizij sploh še ni bilo v boju — So Italijani od 10. t. m. izvajali napade na raznih mestih. Vsi napadi pa imajo le en cilj: prodreti proti goriskemu predmostju in

osvojit Gorico.

V tej bitki se jim zde zopetnaj pripravnejša pota je dosego njihovega cilja naslednje smeri: od sever asem čez Oslavje, od zapada čez Podgodo in čez Sv. Mihael. Na teh treh točkah se osredotočujejo njihovi najtrdo vratnejši napadi, ki jih znova izvajajo po večurni artiljerijski pripravi z zelo močnimi silami.

Ko smo 12. t. m. dopoldne okoli 10. ure dospeli na neko opazovališče blizu Gorice, je boj že divjal na celem višinskem vencu od Griže brda do Sabotina z menajšo se ljutostjo. Italijanska artiljerija, ki ima svoje postojanke z mnogoštevilnimi topovi na 12 km dolgi fronti deloma na hribeh, deloma v dolini, menja se ob streljanje višine, ki naj odpro pot v Gorico. Njen ogenj se časih zgosti v ure trajajoče bobnanje. Ob pogledu na panoramo tega boja je tudi lajku prvi hip jasno, da gre za mesto v dolinski kotlini, za Gorico. Artiljerijski ogenj se vrši zdaj v neprekinjenih salvah, zdaj pojema do srednje delavnosti. Hrib Sv. Mihaela cele ure pokriva beli oblaki šrapnelov, nanj so neprestano naperjene cevi italijanske artiljerije. Popoldne so sledili pehotni napadi, i so bili zopet vsi odbiti. Na Podgoro so celo dopoldne neprestano padale granate, večinoma 15—22 cm. Iz doline in vse naokrog so švigali ognjeni jeziki naših tokov, ki so krepko bili po laških artiljerijskih postojankah in v popoldanskih urah

razbili dva 28 cm laška možnarja.

Tudi za artiljerijskimi rojnimi vrstami so delovale baterije in dvignile gost ognjeni zastor, ki je branil naprej rezervam. Proti poldnevju smo iz doline nenadoma zaslišali ogenj strojnih pušk. Prihajal ej iz odseka Pevma-Oslavje, kjer se je vršil večji bo. Težki temni oblaki dima so ležali ondi nad našimi postojankami. Bile so granate najtežjih italijanskih topov. Te granate so dolge 1 m 30 cm. Jasno je bilo, da namerava sovražnik

prodreti pri Oslavju.

kjer je že opetovano doživel najtežje poraze. Tud itopot je bil z najgroznejšimi žrtvami vržen nazaj. Malo prej sem govoril z ujetniki, ki vsi pripovedujejo, da so izgubili zopet neverjetno veliko ljudi. Pred nekaj dnevi sta bila pri Oslavju ujeta en laški major in en stotnik in cel bersaglierski kolesarski bataljon popolnoma uničen.

Na Sabotinu

je danes mirnejše. Tu so bili napadi v zadnjih dveh tednih za Lahe posebno žrtvepolni. Epa sama napadujoča aumada je izgubila 2000 mož. 21. oktobra je sovražna artiljerija obstreljevala naša stanišča z zažigalnimi bombami in res provzročila požar. Naše moštvo je zapustilo goreča zavetja, si hitro napravilo zasilna križja in tu mirno čakalo Italijanov. S težavo je lezlo na vrh hriba 600 Lahov, ki so jih naši moža za možem ujeli. Oni, ki so bili še na pobočjih, niso videli, kaj se godi s tovariši na vrhu ter so kričali: »da je Sabotin osvojen. Ko so pa prišli na vrh, so bili istotako ujeti. Naše moštvo si je nato napravilo nova zavetja in vstrajaslej ko prej na svojem mestu.

V bitki za Gorico izvajajo

Dalmatinci in druge hrvaške, štajerske in kranjske čete

neverjetna junaštva. Zlasti protinapadi Dalmatincev so tako ogorčeno ljuti, da pred njimi ni obstal še noben italijanski vojak. Dočim se Lahom ne posreči, da bi pripravili svoje čete za ponovni napad na eni in isti točki, vstrajajo in odbijejo naše čete po 7 do 8 zaporednih naskokov. In če kdaj Italijanom posreči vzeti začasno kak kos jarka, potem se iz našega protinapada nobeden živ ne vrne k svojim. V zadnjih bo-

jih so trije naši bataljoni zadržali napad sedmih laških polkov.

Cesar

je poslal poveljniku tega polka v priznanje izrednih zaslug moštva in poveljnikov brzojavko, ki je posebno pohvalna ter je vzbudila največje navdušenje.

Laški letalci

s svojimi velikimi oklopnimi bojnimi letali neprestano križarijo nad bojiščem in mečejo bombe, a doslej še niso poškodovali niti enega vojaško važnega objekta. Naši letalci, ki jih podpirajo naši šrapneli, vedno po najkrajšem boju napode Italijane domov, da si naša letala oborožena le s strojnimi puškami, italijanska pa z brzostrelnimi topovi.

Vsi italijanski ujetniki pripovedujejo, da so nameravali Lahki zadnje dni na vsak način in za vsako ceno

zavzeti Gorico

ter se ni gledalo na nobeno žrtev. No, tudi topot so bili vsi naporji zaman in sedaj se tudi zadnji laški vojak prepričan, da je italijanska stvar tu končno veljavno izgubljena.

Črtice iz bojev za Gorico.

Veliko se je že pisalo o Dalmatincih, junaških braniteljih Gorice. Popolnoma naravno je, kajti z vsako bitko ob Soči, posebno pa na goriskem obmostju je nerazdružno zvezano ime Dalmatinca. Avstrijski Jugoslovani, Hrvatje in Slovenci, o katerih se je spoznam tako kruto varal, so svojo zvestobo na vseh bojiščih dokazali s krvjo in neprimernim junaštvom na tak način, da so obmolknili vsi klevetni glasovi. A poleg tega se moramo mi tega dejstva popolnoma zavedati, posebno za bodočnost, kajti naši junaki, ki z veseljem prelivajo svojo kri za obstoj in zmago avstrijske domovine, umirajo s popolno zavestjo tudi za to, da se bo mogel po miru naš ljubljeni narod v okviru ljubljene Avstrije v svobodi kulturno in narodno razvijati. Podrobnosti junaštva Dalmatincev so malo znane, zato podajemo tu nekaj črtic iz zadnjih bojev za Gorico.

Junaški trobentač.

Proti jutru je bilo. V miru, ki ga zmogel pred bojem le človek s popolno zavestjo, da zmaga, so čakali Dalmatinci pred Oslavjem znamenja za napad. Niti zganiti so niso smeli, sicer bi jih sovražni opazovalec takoj zavohal in toča granat in šrapnelov bi jih zasula.

Tedaj šepetne poveljujoči častnik trobentaču, naj da znamenje za napad. Mladi, drzni Kovač — 18 let mu je komaj — ki je že drgetal nestrpnosti, se splazi iz jarka in zatrobi. V hipu ga je obsula toča krogel in kljub opominom častnika naj se skrije, je trobil dalje. Tedaj prifrči kroglja, odtrga prst in preluknja trobento. Kovač trobi dalje in se ne zmeni in kroglje brenčijo mimo njega, mu preluknjajo čaka, a on zavpije: »Napried bračo Dalmatincil«

In kakor razkačena truma levov se spuste Dalmatinci, ki jih je pogled na mladega Kovača vrh jarka nepopisno navdušil, na črne mase Italijanov, ki so se v grozi pred tem človeškim plazom umikali, podajali, bežali kot brezumni. A Dalmatinski plaz je pokončal vse, kar je dosegel in Oslavje je trdno v naših rokah.

Mladi Kovač pa je dobil veliko zlato svetinjo — veliko srebrno ima že — in njegovo trobento so poslali v vojni muzej na Dunaj.

Devet bajonetnih ran — a vendar naprej!

Pri drugem naskoku je bilo. Že je prišlo do ročnega meteža. Z nasajenimi bajonetni so podirali Dalmatinci vrsto za vrsto Lahov. V prvi vrsti se bori s šestimi sovražniki priletel Dalmatincev. Njegovo telo krvavi že iz devetih ran, a on se ne umakne. Tovariš mu zakliče:

»Pusti bračo, ču ja svršit!«

»Fala! Dosta imaš drugih!«

In maha dalje, dokler ne obleži okoli njega po obupni borbi vseh šest Italijanov. Nato se upehan zgrudi. Zdjaj komaj čaka v goriški bojnišnici, da se vrne v bojno črto.

Junak — do smrti!

Srečam ranjenega Dalmatinca, ki prihaja počasi iz bojne črte. Bled, krvav, izmučen. Ko me zagleda se nasmehne.

»Talianac jih je opet dobil!«

»A ti si ranjen! Zakaj ne čakaš voza?«

Imel je težko rano na desni strani prsi in mrtvaški znoj mu je kapal s čela.

»Žigicu mi daj, da vidim, kako duboka jest rana.«

Mene je spreletel mrz, a on mi smehljalje stisne roko in gre dalje. Na pol poti se je zgrudil mrtev na tla.

Kranjski Janezi v boju z Italijani.

Praporščak piše z jugozapadnega bojišča:

Spoštovani gospod profesor!

Vašo razglednico sem prejel. Hvala!

Takoj Vam moram povedati, da Gaspari-

jeve razglednice tukaj našim tovarišem, ki so Nemci, zelo ugajajo. Pravijo, da je izmed slovenskih slikarjev Gaspari največji talent. In eden teh tovarišev, prosim, je profesor na škotski gimnaziji na Dunaju.

Sedaj pa kako je z menoj. Stvar se je od takrat, ko sem Vam zadnjič pisal, precej izpremenila. Namesto, da bi kuzmali in mrcvarili severnega medveda, smo šli rajde delat na jug iz polente guljaž. Čisto imenitno je to, ampak tale polenta je precej prismojena zato je ž njo precej dela. No pa bo že. Ne rečem, malo huje je tukaj kot tam gori, ampak vsak si misli: »Ne boš imel polentavzar naših krajev,« pa prene-se več kot prej.

»Aha!« si misli Talijanček, sedajle pa nanje! Avanti, Savoia! Coragio! Fortezza, Fratello! In začno prodirati proti našim pozicijam. Mi se jim pa smejemo v dobro zavarovanih »cavernah«. Lah primaha do naših strelskih jarkov. Že se veselijo — takrat pa mi vun, s kopiti in bajoneti nanje — in sedaj bi morali videti njihovo corragio in fortezo! Vse beži, kar še more, ali se da ujeti. Drugi se pa dero na vse pretege: »Aiuto, mamma mia!« Janez in Dalmatincev na še bolj mahata: »Ti bom že dal mamo! Kaj pa siliš na naše! Ostal bi bil pri mami, saj te ni nihče prosil, da pridi sem!« A Italijani si dalje razbijajo glave ob neprodornem zidu in kriče: »Evviva Gorizia irredenta!« Hočejo na vsak način v Gorico. In tudi pridejo, seveda brez puške in bajoneta, pridejo in izginejo v zaledje, vidijo še celo Lubiano kot ujetniki. E, ne bo Lah »špansiral« po Gorici, dokler smo mi tukaj!

Pa če bo božja volja, se še vidimo, če-tudi bo morebiti koža malo preluknjana.

Kako se godi slovenskim dobovnikom v laškem ujetništvu.

Župnik iz Biljane v Brdih, vlč. g. Luđovik Kumar, sedaj v italijanskem ujetništvu v Campobasso, piše prijatelju I. V. v G. med drugim :

Campobasso, 11. oktobra 1915.

Predragi prijatelj! Dve pismi sem od Tebe prejel. Hvala lepa! — Dne 15. septembra sem zapustil Cremono, kjer sem bil 3 mesece med štirimi zidovi. 17. septembra sem prišel tu sem v družbi 9 Bricev in nekaterih Furlanov. Moji sopotniki so se odpeljali naprej s trebuchom za krumoh. Po posredovanju tukajšnjega župnika-kanonika so mi odkazali stanovanje v konventu manjših bratov sv. Janeza Krstnika. Hrano imam tudi v samostanu; zavziva se večinoma z vilicami: krompir, fižol, makaroni, zelišča. Dvakrat ali trikrat na teden je mesna juha. Menda bom moral plačevati, ozir. samostan odškodovati z mašnimi intencijami, ki so tukaj po 1.75 lir. Vsaj tako sem razumel g. p. gvardijana. Celica je horna. Gg. patri govore samo laško; z menoj so prav dobri in postrežljivi. Dvakrat na dan grem z enim g. patrom na izprehod eno uro. — V tem mestu je nekaj Furlanov-beguncev civilistov. Slovenec sem edini jaz. Mesto leži nad morjem kakor Trnovo nad Solkanom. Zdrav sem hvala Bogu, zmirom, dasi sem napravil vse postaje žalostnega dela sv. rožnega venca. Kolikor je meni znano, nas je duhovnikov Slovencev približno 10 po raznih mestih. Kalin, Leben sta v Logjeh. Za g. Piriha še zdaj nič ne vem. Režeži smo vsi! Ločeni od naših beneficij, brez dohodkov, brez podpore. In Bog ve, kaj nas še vse čaka. Furlanski duhovniki, ki so bili v Cremoni, so na Siciliji po raznih mestih z ljudstvom vred. Tudi Kozanjcev je dosti tam v mestu Palermu n. pr. družine Vugova, Toninova itd. Župnik Uršič je na svoje stroške v Florenci, g. Matija Ivančič pa v Oropu, tudi na svoje stroške. G. Blazko je od 30. avgusta v Turinu kot dušni pastir Slovencev. Hrano in stanovanje ima brezplačno. Tudi jaz želim priti v Turin.

V Brdih so nalezljive bolezni. Morda še ne veš, da je župnik Fr. Marinič iz Kojškega umrl 22. septembra v Cremoni? Bolezen njegova je bila prehlad, trganje po glavi, zobobol (5 zobov so mu izruli), zanemarjeno zdravljenje in pa žalost po domovini. Truplo prepeljejo v Šmartno.

S srčnimi pozdravi

Tvoj

Lud. Kumar.

Lahi in divji kozel.

Topničarski desetnik Fran Kos poročja s koroškega bojišča dne 12. novembra: Imeli smo zopet priliko Laha nabrisati. Bilo je 19. oktobra v zgodnjih jutranjih urah, ko otvori silno kanonado. Ob čudovoli smo njegovo precizno streljanje — v skalovje. Posebno je vzel na muho neki visok vrh. Gotovo si je mislil, da tiči ondi med skalovjem naš opazovalec. In ni se motil, opazoval ga je res — divji kozel. Natančno smo ga videli s prostim očesom.

Kakor obnorel ga je bombardiral Lah, toda kozel se ni nič zmenil za laško jezo. Pregnal ga je šele blizu njega padli izstrelki. Lah je poslal za njim še par šrapnelov, a kozel opazovalec jo je brezbržno počasi

odmahal — čisto nepoškodovan. Čudno, da Cadorna tega »uspeha« v svojem poročilu ni omenil.

Kmalu nato je začel Lah iskati naše baterije. Ko le ni odjenjal, smo se pa tudi mi oglašili. Začelo se je peklenško ogledanje; izstrelki so leteli krog nas, a zadeli so in premetavali le kamenje. Mi smo od vseh strani škropili Lahe, tako da niso vedeli, kam bi streljali in so bili kakor ob pamet. Kmalu je sprevidel, da nič ne opravi ter je utihnil. Kaj hočete — neugodno vreme — za Lahe!

Mrzlo je začelo postajati, toda mi smo za zimo dobro preskrbljeni in tudi vročo kri imamo, tako da se ne bojimo ne zime ne Laha, tega že celo ne. Vedno ga pričakujemo, pa se ne gane iz svojih skritih brologov.

Dunajsko pismo.

Prvo predavanje vsučiliškega docenta dr. Pitamica. — Razburjenje vsled obstreljevanja Gorice. — Ugodno presojanje političnega položaja.

Dunaj, 16. novembra.

Danes je nastopil prvkrati naš slovenski rojak dr. Leonid Pitamic kot javni docent na juridični fakulteti dunajske univerze. Kot že morda znano, bode dr. Pitamic predaval o raznih sistemih državnih zvez. Pri tem njegovem prvem predavanju je bilo prisotno mnogo naše odlične dunajske inteligence, kakor tudi mnogo naših slovenskih visokošolcev. Predavanje je napravilo na vse jako ugoden utis in poslušalci so se jako laskavo izrazili o njegovi metodi. Jako nas veseli, da smo dobili zopet enega slovenskega docenta, ker jih imamo že itak tako malo. Ako bo sčasoma njih število naraslo, tedaj nam ne bode mogel nihče očitati, da nimamo dovolj vsučiliških moči za svojo univerzo. Dal Bog torej, da bi dr. Pitamicu sledilo še mnogo Slovencev!

Kakor so se tu na Dunaju močno veselili, da se je tudi nova italijanska ofenziva končala s popolnim fujaskom za Cadorno in njegove generale, tako so se razburili, ko se je oficijelno sporočilo, da so počeli Italijani iz jeze, ker niso mogli prederi v Gorico, isto pa bombardirati ter porušili nad 300 poslopij, med temi mnogo cerkva in samostanov in pobili in ranili nad sto ljudi. Imel sem priliko govoriti z raznimi ljudmi, a vsi so kazali tako jezo na Italijane, da so rekli, da bi bili jako zadovoljni, ako bi naša armada začela že enkrat dobro klestiti Lahe ter da bi naši težki topovi počeli pozdravljati od blizu Videm ali celo Paduo in druga gorenjeitalijanska mesta. Več ali manj je Gorica vsakemu Dunajčanu znana in vsi občutijo neko posebno simpatijo do nje. Radi tega jih je novica o njenem bombardiranju tako neprijetno dirnila. Upajo pa vsi, da bodo Italijani še kaznovani; kadar bodo naši junaki končali s Srbi ter imeli svobodne roke, tedaj bodo pa udarili na Laha, da ga poženo tja daleč proti Turinu.

Vsled vednega našega napredovanja v Srbiji in tudi vsled izboljšanja politične konstelacije presojajo vsi položaj za jako ugoden. Posebno veliko važnost polagajo na izjave ministrskega predsednika Skuludisa, ki so nekaki predznaki, da uvideva tudi Grčija, kakšno budalost bi napravila, ako bi hotela stopiti sedaj proti centralnim vlastem, katerim, kakor dogodki pričujejo, se ne more nikdo več ustavljati. Vest, da bomo dobili iz Rumunije žito, je tudi jako razveseljiva in kaže, da tudi Rumuni niso čisto odvrnjeni od nas, ampak da so počele učinkovati naše slavne zmage tudi tam. Morda bodo tudi oni sprevideli, da je njih bodočnost le ob strani habsburške monarhije.

Nadalje pomenjajo vedne izpremembe v ministrstvih četverosporzuma, da tam ni vse v redu, ter da je še mnogo izboljšanj treba, predno bodo v resnici sposobni, da začno kaj res uspešnejšega proti nam kot so bile vse njih dosedanje ofenzive na severu, na zahodu in na jugu. A kakor vsi upamo, jih bodo naše armade prehitile ter prisilile, predno dospejo do one moči, k miru. Naši vojščaki uživajo našo brezmejno zaupanje in mi smo prepričani, da bodo tudi to, kar mi pričakujemo od njih, izpolnili. B.

Nemci o slovenskem umetniku.

Skoraj 1000 metrov nad morjem, na nekem pomolu gorovja, čegar obrastke oblika daleč doli v širokem loku Drina, dočim gleda njegov višji greben bosensko-srbskim goram v obliče, je postavljen najnovejši avstrijski vojaški spomenik, ki ga je zamislil in izvršil slovenski kipar Josip Urbanja, doslej računovodja 12. stotnije 27. domobranskega pešpolka. »Neue Freie Presse« opisuje spomenik tako: Na mestu, kjer vodi nova vozna cesta v širokem loku do bližnjega poveljstva, je napravljen podzidek s stopnicami, ki ga krasijo trate in grmičevje in ga zaključuje nizek zid v obliki kroga. Tu se vzdiguje podnožje iz kamena z napisom, ki ovekovečuje ime polka. Nad podzidkom

pa razpenja mogočen državni dvoglavi orel svoje peroti kakor k poletu. Krepko je zagrebel svoje kremplje v skalo, kakor da hoče do zadnje kaplje krvi braniti domovinska tla, oči pa merijo na vzhodno, srbsko, in južno, črnogorsko stran. Orel je seveda večji kakor v naravi, skoraj tako visok kakor trije možje drug nad drugim. Kip je napravljen iz betona z železnim ogrodjem. Iz vse te ogromne podobe pa razbereš zadržano silo in odločno voljo — tihi, a razločni glasnik duha, ki tu skoraj že celo leto navdaja naše junake. Daleč videno je ta spomenik, tudi v one kraje, ki

so nam danes še sovražni. Načrt je bil veličasten in se je, čeprav s preprostim sredstvi, izvedel tako, da učinkuje in se prilaga zeleni okolici. Lepo označuje naše trdno zavarovane postojanke v teh krajih in naše uklesano stališče na oboku zemlje sploh.

G. Josip Urbanja, ki je učenec Dunajske umetniške akademije (profesorja Bitterlicha), je dobil sedaj od svojega poveljstva častno nalogo, da postavi še nekje drugod enako umetniško dovršen spomenik našim hrabrim vojakom, borečim se za skupno domovino.

Laški naval na Gorico. — V mesto je padlo 3000 granat. — Veliki požari in človeške žrtve v Gorici. — Vsi laški napadi odbiti.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 19. novembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša:

Laški napadi ob soški bojni črti so se zopet pričeli. Kakor med zadnjimi velikimi boji so bili tudi zdaj predvsem namenjeni prostoru pri Gorici. Obmostje se nahaja neprestano pod ognjem težkih topov. Odbiti so napadalni poizkusi proti Oslavju in močan sunek proti podgorski višini.

Po načrtu so obstreljevali Italijani Gorico dopoldne štiri, popoldne pa nad 2 uri 3000 krogelj vseh kalibrov so namenili razdiralnemu delu. Povzročili so velike požare. Vojaška škoda je malenkostna. Prebivalstvo je pa težko prizadeto po izgubah ljudi in lasti.

Severni odsek Dobrodske visoke planote je sovražnik zopet ljuto napadel. Na severnem robu gore sv. Mihaela je vdrl večkrat v naše postojanke. Ljuti približni boji so se pa končali za naše čete tako, da so popolnoma obdržale prvotno bojno črto.

Vsi sunki proti odseku Sv. Martina so se izjalovili z najtežjimi izgubami za Italijane. Ravnotako sta se izjalovila dva močna napada sovražnika pri Zagori, več slabjših v ozemlju Vršiča in v prostoru pri Bovcu.

Nek naš letalec je metal bombe na sukarno v Schio.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Italijansko uradno poročilo.

Dunaj. (Kor. ur.) Iz vojnega tiskovnega stana:

17. novembra. Sovražna artiljerija ni gledala le na to, da poškoduje naše obrambne okope, marveč tudi na to, da je uničevala načrtoma predvsem kraje, ki so jih osvojile naše čete, četudi sedaj tam ni vojaštva. S 30.5 cm topovi so obstreljevali 14. t. m. kraja Lecca in Bezecca v Val dei Conce. Včeraj je divjala sovražna baterija proti nekaj cvetečima krajema Moša in Ločnik na soški ravnini, iz razvalin teh krajev se dviga dim. Na višinah severno zahodno od Valona del Aqua (?) je osvojila naša pehota močno utrdbo. Našli smo tam kupe sovražnih mrličev in veliko vojnega materiala.

Na kraški planoti je ponovil sovražnik v odseku Sv. Mihaela ponoči na 16. t. m. in bodoče jutro svoje napade na postojanke, ki smo jih bili iznova vzeli. Vedno smo ga odbili. Popustil je dve strojnici in 60 ujetnikov, med njimi enega častnika. Sovražni letalci so metali včeraj bombe na Alo, a škode niso povzročili.

Na goriškem območju — mir.

Gorica, 17. XI. 1915.

Danes je pri Gorici zopet mir. Napadov ni bilo že tri dni, le mali topovski boji se vrše neprestano. Zadnja obupna bitka za Gorico se je končala s popolnim laškim porazom. Vsa poročila Cadorne o prodiranju so neresnična. Čudno se nam zdi, da se še vedno upa trositi v svet vesti o »prodiranju, sicer počasnem, a vztrajnem« ob Soči. Vsak trezno misleč človek bi moral po njegovih poročilih priti do spoznanja, da so Lahi že davno v Gorici, kajti laška fronta je oddaljena od nje komaj pol ure pešhoje. Logično je torej, da so vsa njegova poročila golo izmišljena in temeljijo gotovo na napačnih poročilih, ki jih pošiljajo laški častniki v glavni stan. Drugače si tega ne moremo razlagati. Mi vemo le (kar vidimo z lastnimi očmi), da se Lah v šestih mesecih ni približal Gorici niti za korak. Če je zavzel mal kos jarka, ga je prihodnjo noč zopet izgubil. Položaj je isti, kot ob pričetku vojske in vse sedanje bitke ob Soči pomenjajo za Italijane toliko — porazov. In kmalu jih čaka ista usoda kot Ruse v Karpatih, ki so prošlo zimo tam — izkravali.

Ker ni drugih uspehov.

Dunaj. Iz vojnega tiskovnega urada: Obstreljevanje cerkva in hiš v Gorici se vedno bolj razvija v načrtno uničenje mesta, ker je laško vojno vodstvo brezdvoma obupalo, da osvoji mesto. Dne 19. t. m. zjutraj so pričele streljati vse pri mostišču razvrščene italijanske baterije na Gorico. Splošen ogenj vseh topov se je pričel ob

5. uri 15 minut zjutraj. Prvo uro je padlo 400 granat v mesto ob Soči. Cadorna lahko pusti ob otvoritvi zbornice poročati, da so izstrelili nekaj granat in šrapnelov na vsakega civilista, ki čaka osvoboditve. Italijanski napori, da obstreljujejo, ker drugih uspehov ne dosežejo, vsako dosegljivo mesto na avstrijski bojni črti, so bili včeraj popoldne osredotočeni tudi na mesto Riva ob Gardskem jezeru in z gore Alusimo so osobito stari mestni del počastili z granatami.

Izgube Lahov ob Soči.

Lugano. V Švico pobegli laški vojaški begunci poročajo, da so Italijani zadnjič naskakovali ob Soči z 10. armadnimi zbori. Izgube so tako strašne, da se je pri nekaterih zborih vrnil le vsak tretji mož. Celo laški vojaki so ogorčeni radi strašnih žrtev.

Neutrlni častniki na soški fronti.

Iz vojnega poročevalskega stana javljajo: Častniki neutralnih držav, ki se sedaj prvič mude na soški fronti v svrhu študij, govore o naših četah z največjim občudovanjem. Neki švicarski artiljerijski častnik je rekel: To je največje, kar sem bil doslej videl, in najbrže največje delo v sedanji vojni sploh. Odporna sila in napadalna energija avstroogrskih čet, ki se bore ob neugodnih talnih razmerah, sta tako jekleni, da se morajo ob njih razbiti vsi italijanski napadi, pa naj se izvajajo še tako premočno. Da avstroogrska moštva vzdrže te napade v jarkih, ki so izklesani v kamenita tla in vrhu tega izvajajo celo protinapade, kaže na kako visoki moralni stopnji stoji vsak posamezen mož in s kako brezmejno notranjo ogorčenostjo se bori vsak izmed njih v tej vojni. V posameznih odsekih je bil boj iz bližine tako ljut, da je ujet italijanski častnik izjavil, da se mu je naš vojak zagrizel v tilnik. Tipično za italijanski napad je, da prodirajo ljudje gosto drug ob drugem, da imaš vtis, kakor bi imel pred seboj čredo ovac, ki jo od zadaj poganjajo naprej. Vsled enega zadnjih Cadornovih povelj morajo biti sedaj vsi častniki do polkovnega poveljnika v rojni črti, odtod ogromne častniške izgube. — Z veliko ljubeznijo se oklepajo čete odseka, ki sem ga ravnokar videl, svojega voditelja nadvojvoda Jožefa, ki se v navadnem vojaškem plašču in čepici po cele ure bori v prvih vrstah svojih vojakov. Odkar sem sam videl boje tu dol, moram samo to reči: Globoko spoštovanje vsakemu možu, ki se bore ob Soči. Tu se bore junaki!

Benetke v vojni obleki.

Italijanski poročevalec francoskega lista »Journal des Débats« piše o izpremembi, ki se je izvršila nad Benetkami po vojni, tako: Tujcev tu ni več. Trgi, ki so jih oživljali potniki vseh dežel, so kot izumrli. V palačah, na pristanih, povsod je opaziti razliko med nekaj in danes. Akademija lepih umetnosti, ki je privabljala toliko tujcev, je zarpta, vse dragocene slike so prenesli v Florenco. Vse količkej vrednostnega so skrili kolikor mogoče. Tako so izgubile Benetke danes ves nakit. Po Lagunah ne švigajo čolni in gondole, ponoči je zavito mesto takisto v temo kot druga laška mesta v vojnem območju. Ob 7. uri zvečer dalje se ne v mestu ne v okolici ne sme pokazati nobena luč. Strogo kaznujejo vsakogar, kdor krši to prepoved. Ne serenad, ne mandolin, ne godbe, ne glasnih ljudi ni ob kanalu. Le posamezni pritajeni klici gondolijerjev motijo včasih za hip smrtno tišino...

Pred otvoritvijo italijanske zbornice.

Lugano, 18. novembra. Rimski poročevalec »Corriere della sera« piše o decemborskem zasedanju zbornice: »Giolitijevi pristaši se bodo menda držali pasivno, pač pa bodo socialisti z raznimi govori grenili vladi življenje. Zato pripravila vlada le kratko zasedanje nekaterih dni. Dopisnik pravi tudi, da se bo Salandra izognil kočljivim razpravam. Omenjati je treba, da zagovarjajo cenzuro parlamentarnih govorov ugledni in ne ravno izrecno poluradni listi kakor n. pr. »Corriere della sera« in »Resto del Carlino«, ker bi so

znalo zmanjšati narodno navdušenje. Sicer je ministrski svet sklenil, da se govori v zbornici smejo objaviti, toda če bo voditelj socialistov Turati se nadalje skušal spominjati, da je Italija v tej nesrečni vojni izgubila že četrti 100.000 mož in da toliko slavljene zmage niso nič drugega kakor neznanj pozicijski uspehi, tedaj bo vlada za take govore postavila posebnega cenzorja. Vlada postopa ravnotako kakor začasna libijske vojne in v maju in nastopa proti opoziciji s plačanimi agenti.

Propaganda proti vojski v Italiji.

Baselj, Švicarski listi poročajo iz Turina: Italijanska vlada je zaplenila nad 50.000 mirovnih letakov, ki zahtevajo z ozirom na bedo takojšen mir. Tudi v florenškem ljudskem domu so zaplenili mirovne letake.

Revolucionarna italijanska mesta.

»Popolo d' Italia« piše: Genova, Florenca, Milan in druga mesta so pripravljena na vstajo. V Rimu so strogo zastražili parlament. Tudi nekatere odlične poslanke je ukazala vlada varovati.

Poraz Črnogorcev pri Priboju. — Naše čete vdrle v Sandžak. — Bolgari in Nemci prodirajo proti Kosovem polju. — Bitolj pred padcem. — 5000 Srbov ujetih.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 19. novembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša:

Črnogorci so bili pri Priboju zopet poraženi. Naše čete so med navdušenjem mohamedanskega prebivalstva vkorakale v Sandžak.

Prednje straže naših v zahodni Srbiji operirajočih vojnih sil stoje pred Novim Voračilom in Sjenov. En oddelek je prekorčil 1931 metrov visok Jankov Kamen.

Nemške divizije generala pl. Kövesza so dosegle okolico Raške. Južnovzhodno od njih se borske vzhodno Plavine avstrijsko-ogrsko čete.

Prodiranje nemških in bolgarskih divizij proti kotlini Prištine napreduje. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 19. novembra. Veliki glavni stan: Pri včerajšnjih uspešnih zasledovalnih bojih je bilo ujetih okoli 5000 Srbov. Vrhovno vojno vodstvo.

× × ×

Črnogorsko uradno poročilo.

Rim. (Kor. ur.) Črnogorski generalni konzulat objavlja sledečo uradno brzojavko iz Cetinji 16. t. m.:

Dne 15. t. m. je sovražnik napadel celo sandžaško bojno črto, a je bil odbit z velikimi izgubami. Od neke sovražne stotnije smo izjeli 121 vojakov in dva častnika in našli 29 mrličev.

Francosko uradno poročilo.

Dunaj. (Kor. ur.) Iz vojnega tiskovnega urada: Bolgari 15. novembra niso napadali naše bojne črte na levem bregu Crne. Zahodno od Krivolaka so se umaknili na višine Arkangel severno od vasi Čičevo, popustili so veliko mrličev na bojišču. Severno od Rabrova smo obstreljevali neko sovražno proviantno kolono, ki se je nahajala na poti v bolgarsko mesto Strumica blizu reke Strumice.

Strašen položaj srbske armade.

Lužano, 19. novembra. »Corriere della Sera« objavlja brzojavko iz Soluna: Dva srbska častnika sta došla v Solun, da bi s solzami v očeh izprosila pomoč. Srbska častnika sta govorila dobesedno: »Ne moremo se dalje ustajati, mi ne moremo nič več. Imamo le še malo moštva, nimamo kruha za vojake, umreti moramo lakote. Mi ne moremo rešiti Srbije.« V očigled tega strašnega položaja srbske armade v Macedoniji — brzojavlja dopisnik dalje — je mal krajevni uspeh Francozov smešen. Poročila iz Drača opisujejo položaj v Albaniji kot resen. Povsod vlada nemir, pobanjanje žita in beda. Pričakujejo prihoda bežečih Srbov. Essad paša dela priprave za sprejem ranjencev.

Srbi morajo pospešiti umikanje.

Bukarešt. »Rusko slovo« piše o položaju v Srbiji: Srbske čete morajo pospešiti svoje umikanje, ker bi sicer sovražnik obkolil velike srbske čete in jih lahko razorožil. Če zdaj dvomijo, če se morejo vsi deli srbske armade izogniti obkolitvi.

Pri Bitolju.

Lužano. »Secolo« poroča 16. t. m. iz Bitolja: Bitolj v kratkem pade. Polkovnik Vasić, poveljnik srbske južne armade, je obvestil konzule četverosporzuma, da odklanja vso odgovornost, če še ostanejo v mestu. Konzuli so šli na to k njemu in so izjavili, da hočejo vztrajati do zadnjega trenutka.

× × ×
Pri Dobrodoju.
 Budimpešta. »Az Est« poroča: Ponoči in po dnevi se bojujejo na Dobrodojski planoti. V prvi črti nahajajoči se vojaki niti trenutek ne počivajo in jih morajo večkrat zamenjati. Počivati jim je mogoče le v postojankah za bojno črto v velikanskih kršnih duplinah, ki jih razsvetljujejo žarometi. Italijanska artiljerija strelja neprestano ponoči in po dnevi. Razsvetljevalne bombe brenče celo noč po zraku. Italijanska pehota naskakuje korakoma. Vojaki ne napredujejo v redni vojni črti, marveč so stisnjeni kakor slanki. Vsak korak stane strašne žrtve krvi. Italijani potiskajo pred seboj vrče napolnjene s peskom, ker kraške skale onemogočujejo vsako drugačno kritje. Če se Italijanom po velikih žrtvah posreči, da vderejo nekaj sto metrov v naše postojanke, jih ne morejo držati, ker iz krvave deloma že med naskokom in ker ni časa, da bi se v vseh postojankah utrdili.

trenutka. Vasić je dvignil nato obupno trojko in je zaklical: »Gospodje, zadnji trenutek je na našo nesrečo že tu. Srbi so v prelazu Babuna delali čudeže hrabrosti proti veliki sovražni premoči, dokler ni pošlo artiljeriji strelivo. Bila sta se le dva polka, ojačena s 1000 možmi iz Dibre in s 1500 orožniki. Zaman so prosili Francoze za pomoč. Popustiti so morali topove, ko so jih pokvarili.« Polkovnik Vasić je izjavil, da hoče do skrajnosti braniti Bitolj. Njegove čete so zasedle nove postojanke na višinah med Prilepom in Bitoljem, Prilep so Srbi izpraznili. Ni še določeno, kam se umaknejo Srbi, ko popuste Bitolj. Najbrže se umaknejo v murikovske gore. Koristi srbskih podanikov prevzamejo v varstvo skupno grški in rumunski konzuli.

Rotterdam. »Times« poročajo: Bitoljski guverner je sklical 18. t. m. na posvetovanje zastopnike srbskih, bolgarskih in turških Bitoljčanov. Svetoval jim je, naj, če zlomijo Bolgari odpor Srbov in se približajo Bitolju, gredo bolgarskemu poveljniku naproti in mu ponudijo predajo, da obvarujejo meščane pred slabim postopanjem. »Corriere della Sera« poroča iz Florine, da je usoda Bitolja že odločena, a pred mestom je še mogoč odločilen boj.

Lužano. »Secolo« poroča iz Aten: V Bitolju gospodari strašna groza. Prebivalstvo beži v Solun, kjer upa, da dobi zavetišče. Srbom preostane le še, da se umaknejo na Grško. Kolikor mogoče hitro pripravljajo še zadnji brambno črto med Prilepom in Bitoljem. V Atenah sodijo, da bi morali zbrati zavezniki na bolgarski bojni črti 500.000 mož, da bi pomagali Srbom.

Lužano. »Secolo« poroča iz Aten: V Bitolju vlada strašna zmeda. Vse prebivalstvo beži v Solun, kjer upa, da najde pribežališče. Bitolju groze s treh strani in sicer iz Babune, kjer so potisnili Srbe, iz Broda, odkoder sta prodrla dva bolgarska kavalerijska pešpolka in iz Kruševa, odkoder poizkušajo Bolgari Srbom odrezati umikanje. Srbi se morejo umikati le na Grško.

Atene. Močne angleške čete z izvrstno artiljerijo so odrinile v Bitolj.

Diplomatje v Srbiji se umikajo v Skader.

Lyon, 20. novembra. (Kor. ur.) »Nouveliste« poroča iz Soluna: Diplomatičen zbor v Srbiji se umika v Skader, ker mu je odrezana pot v Bitolj.

Kralj Peter išče smrti.

Genj, 19. novembra. »Matin« poroča iz Aten: Kralj Peter išče vojaško smrt v strelskih jarkih. Ves obupan pravi, da če on umrje, se lahko ostanek srbske armade poda.

Naš cesar odlikoval bolgarsko carico.

Dunaj. Cesar je podelil bolgarski carici zaslužno zvezdo Rdečega križa z vojno dekoracijo.

Bolgarski cilji za bodočnost.

Carigrad, 18. novembra. (Kor. urad.) »Tasvir i Efkiar« prinaša razgovor z bolgarskim poslanikom Koluševom: Bolgarijo bo polagala posebno važnost tudi na to, da zasede tudi one kraje, ki niso bili v dogovoru l. 1912., v katerih pa je bolgarska narodna misel že od nekdaj vkoreninjena, tako doline Morave in zemljo okoli Niša in Vranje. Tako si bo zagotovila svoje narodno zedinjenje. Kolušev je opozoril, da je mnogo ljudstva v Srbiji bolgarskega izvora, celo Pasić je Bolgar, kar so mu svojčas belgrajski dvorni krogi tudi očitali.

Angleži v Valoni.
 Curih, 19. novembra. Iz Aten poročajo, da se je v Valoni izkrcala ena angleška divizija, ki je očitvno določena za pomoč Srbom. V Drač so došli angleški in francoski mornariški častniki, da pripravijo vse potrebno za izkrcavanje italijanskih čet. Zavezniki hočejo poskusiti, da bi od tam prišli do Kosovega polja, kjer so se Srbi zakopali, da se bodo lahko držali, dokler ne pridejo ojačenja.

Isa Boljetinac je zopet umrl.
 Dunaj, 19. novembra. Neko poročilo, ki je po ovinkih došlo iz Albanije, pravi, da je pred kratkim časom v Cetinju umrl Isa Boljetinac.

Črnogorski državni denar je že v Skader.
 Düsseldorf, 19. novembra. »Düsseldorfer Generalanzeiger« javlja iz Lužana: Po poročilih milanzelger javlja iz Lužana: Po državno blagajno že spravili iz Cetinju v Skader.

× × ×

Nov korak entente v Atenah.
 Berlin, 18. novembra. »Morgenpost« javlja iz Amsterdamu: Iz Londona se sliši, da je ententa grški vladi v pondeljek izročila spomenico z novimi predlogi. V spomenici je rečeno, da grška vlada narodu ne more izkazati večje dobrote, kakor da ga reši iz denarne stiske. Ententa in posebno Francoska so pripravljene pomagati. Od druge strani pa se sliši, da ima ta korak, kateremu se je pridružila tudi Italija, značaj ultimata.

Minister Dennys Cochlin v Atenah.

Atene, 18. novembra. (Kor. u.) »Agence Havas« javlja: Cochlin je včeraj obiskal ministrskega predsednika Skuludisa, oddal svojo vizitko pred vseh ministrih, popodne pa se je celo uro razgovarjal z Venizelosom. Danes dopoldne sta ga sprejela kralj in kraljica, nato pa je odpotoval v Solun.

Pariz, 19. novembra. (Kor. ur.) Listi pravijo, da se Cochlinu vkljub prisrčnemu vsprejemu v Atenah ne bo posrečilo, da bi splošni vplivoval na odločitev grške vlade, kajti prej ogočen je vpliv osrednjih sil na krono in vlado v Atenah. Izprememba je le mogoča, če ententa nastopi s skrajno odločnostjo. Če se ne more prepričati, da Grška ne vskeoči k sovražniku, se mora vsaj prepričati, da to dejstvo zaveznikom ne prinese presenečenja. Zato morajo biti zavezniki na suhim in na morju pripravljeni v vsakem oziru.

Kdaj odgovori Grška.

Berlin, 19. novembra. Londonski list »Star« javlja iz Rima, da je pričakovati grškega odgovora na ententin korak danes ali jutri. Čisto gotovo je, da ententa ne bo dopustila najmanjšega zavlačevanja, ampak bo takoj nastopila. Potrebne podrobnosti so že urejene. Italija bo imela pri tem zelo važno vlogo.

Kdaj bo Grška demobilizirala.

Atene, 19. novembra. Uradno glasilo Gunarisove stranke »Nea Himeras« pravi glede grške demobilizacije, da kralj ne more skleniti drugega, kakor da ostane grška armada pod orožjem, dokler ni avstrijsko-nemška vojna proti Srbiji končana. Grška more demobilizirati samo istočasno z Bolgari. Morala je mobilizirati, da stoji četa med bolgarskimi in ententinimi četami zabrani, da se vojne operacije ne tegnejo na grško ozemlje. Po izjavah visokih bolgarskih vojaških oseb bodo Bolgari demobilizirali v poldrugem mesecu.

Kako bi bilo z obstreljevanjem grške obale.

Lužano, 18. novembra. Laško časopisje odobrava novi korak entente pri grški vladi. »Secolo« piše, da bi bil Phaleron izvrstna luka tudi za največje križarke. Atenski kraljevi dvor je od tam oddaljen samo 9 km. Tudi Pirej bi se moglo blokirati in zasesti in na ta način bi bil Peloponez odrezan od severne polovice Grške. Sicer pa se dajo vsa znatnejša grška mesta bombardirati z morja.

Vojska z Rusi.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 19. novembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša:

Nobenih posebnih dogodkov.
 Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 19. novembra. Veliki glavni stan:
 Noč novega.
 Najvišje vojno vodstvo.

RUSKO URADNO POROČILO.

Dunaj. (Kor. ur.) Iz vojnega tiskovnega stana:
 17. novembra. Na bojni črti pri Rigi artiljerijski ogenj na obeh straneh. Ob Dvini pri Friderikovu in Jakobovu je mirno. Po reki navzdol od Dvinska so poizkušali sovražniki na več mestih prekročiti Dvino, a so jih vrgli. Zahodno od Dvinska pri jezeru Sventen so popustili nemški od-

Tajni grško-bolgarski dogovor.

London, 18. novembra. Kakor poročajo »Daily News« iz Rima, obstoje pozitivni dokazi, da je kralj Konstantin izdal Srbijo. Že oktobra je kralj podpisal tajno pogodbo z Bolgarijo, s katero se ta zaveže, da bo pomagala Grški do Albanije, Grška pa, da ne bo podpirala zaveznikov pri izkrcavanju čet.

Grški kralj in lord Kitchener.

Ženeva, 19. novembra. »Berliner Tageblatt« poroča: Iz Pariza javljajo, da je grški kralj izrazil željo, da vidi Kitchenerja in govori z njim o vojaškem položaju. »Matin« pravi, da je milostna doba za Skuludisov kabinet že pretekla. Izdajalsko in podlo postopanje grške vlade je spravilo francoske čete v obupen položaj.

Brodovje na Malti pripravljeno.

Berlin, 19. novembra. »Tägl. Rundschau« ima iz Ženeve: Mogočno angleško-francosko brodovje na Malti ima zakurjene parne kotle. Če odpluje proti Grški, to stori, da izvrši dejanje, kajti lepji besedi je konec. Brodovje ne bo hotelo samo politično vplivati, ampak si bo na Grškem vzelo učinkovita jamstva za entento.

Nemčija in Grška.

Pariz, 20. novembra. (Kor. ur.) Grškemu poslanstvu je naročila vlada, naj demontira fantazijska poročila o dohodu misije nemških častnikov v Atene. Edina nemška častnika, ki sta prišla v Atene, sta vojaška atašea nemškega poslanstva pl. Falkenhayn, ki se je vrnil z dopusta in Bruber. Ni res, da se jima je olajšala možnost ogleda tabora zaveznikov, nista v intimnem stiku z grškim generalnim štabom in ne ustanavljata brezžičnih postov na Grškem.

× × ×

Italija in Balkan.

Pariz, 18. novembra. (Kor. urad.) »Temps« izjavlja, da tudi Italijani dobivajo prepričanje, da je srbska stvar obenem tudi stvar Italije. Četudi bi uspeh osrednjih sil na Balkanu ne odločil vojne, vendar bi imel dalekosežne, zlasti za Italijo važne posledice. Navzočnost angleških ministrov v Parizu pričča, da se res ustvari napovedani vojni svet. Najnujnejša odredba pa je ta, da Italija takoj nastopi v Albaniji.

Laški glas.

Lužano, 19. nov. Turinška »Stampa« piše: Ministrski svet je načrt balkanske ekspedicije natančno proučil od politične in tehnične, to je vojaške strani. Ententa smatra nastop Italije kot odločilen akt, da se sreča na Balkanu obrne na strani entente. Naj pride Italija in rešen ni samo vojaški položaj Srbije, ampak vojaški napori entente bi zadobili tak obseg, da bi bili Grška in tudi Rumunija prisiljeni, da sta ententi bolj naklonjeni. S političnega stališča bi pa laška ekspedicija bila zelo važna, ker bi zatrla bolgarske aspiracije v Adriji, katere ogrožajo varstvo in bodočnost Valone. Na drugi strani bi pa ekspedicija prinesla nevarnost, da se Grška resno ne razburi in to vzame za pretvezo, da stopi docela k Nemčiji. Vprašanje nastopa je težavno ravno vsled tehničnih težav, posebno v sedanjem zimskem času. Če se ne zboljša cest, se ekspedicije ne more pričeti in zato se mora vprašati, ali potem ekspedicija ni že prepozna. Ministrski svet, ki je razkril vsa ta vprašanja, svoje sklepe skriva.

Francozi in Angleži o položaju Srbije.

Kodanj. Angleško časopisje smatra usodo Srbije za brezupno. »Times« in »Daily Telegraph« vodita, da se nahaja Francoska pomožna vojska v največji nevarnosti, da jo odrežejo in obkolijo. Po pariških poročilih šteje zdaj pol milijona mož. Posadke v notranji deželi so prenapolnjene z rekruti. »Echo de Paris« poroča iz Soluna: Konzuli četverosporzuma so se dne 18. t. m. pripeljali v Solun. Iz Soluna pošiljajo v Bitolj neprestano ojačenja. V celi Srbiji močno sneži in je mraz.

delki svoje jarke in so se umaknili. V jarkih smo našli puške, patrone in veliko kartuž. Nek Zeppelinov zrakoplov je preletel ponoči na 16. pokrajini pri Dvinsku in je metal bombe, nekaj bomb je padlo tudi v nemške jarke, kjer so povzročile velike izgube in zmedo med Nemci. Med Dvinskom in Pripjatom je mirno. Na levem bregu Stira traja boj pri kolovdvoru Čartorisk. Blizu Čartoriska sovražnik trdovratno napada. Naša artiljerija je večkrat razkropila sovražnika, ko se je približal reki. Bolj južno od tam in v Galiciji ogenj artiljerije in pehote.

BOJI OB BESARABSKI BOJNI ČRTI.

Črnovice. Ker je močno zapadel sneg, je nastal zadnje dni v bojih ob Pruti in ob Dnjestru mir. Rusi so se na celi bojni črti močno utrdili. Tudi mesto Kamienev-Podolski so močno utrdili. Požar je izbruhnil na nekem vojaškem transportnem parku na črti ob Prutu, ki je povzročil veliko škodo. Parnik se je moral hitro vrniti v svoje domače pristanišče.

RUSIJA POZVALA IL POZIV ČRNE VOJSKE POD OROZJE.

Petrograd, 20. novembra. (Kor. urad.) Cela črna vojska II. poziva in prostovoljci so pozvani, naj se javijo.

VAŽNI RUSKI SPISI IZGINILI.

Kodanj. Carjev pobočnik Djukovski je pozabil v avtomobilu usnjato torbo z izredno važnimi spisi, ki so izginili. Carjeva okolica in policija je strašno razburjena, a tatu ne morejo izslediti. Djukovskega so odpustili.

POVRATEK BEGUNCEV V GALICIJO.

Dunaj. V kratkem se pričakuje, da se smejo begunci vrniti še v več galiških okrajev, med njimi v Lvov. Vrne se domov 150.000 beguncev, ki jih je podpirala država, na Dunaj odpade 50.000, kjer biva še približno 150.000 galiških beguncev.

Boji na zahodu.

Berlin, 19. novembra. Veliki glavni stan: Artiljerijski in boji z minami v in pri Argonih kakor tudi v Vogezih. Neko nemško letalno brodovje je napadlo angleški tabor čet pri Poperinghe.

Najvišje vojno vodstvo.

Povratak angleških ministrov iz Pariza.

London. (K. u.) Reuter poroča: Asquith in njegovi spremljevalci so se vrnili sinoči iz Pariza v London.

Uspeh nemškega U-čolna v Sredozemskem morju.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 19. novembra. Uradno se poroča: Nek naš podmorski čoln je dne 15. t. m. ob severnoafriški obali s torpednim strelom potopil angleško pomožno križarico »Para« (6322 ton) in dne 16. t. m. v pristanišču Solum obe angleško-egiptovski topničarki »Princ Abbas« (300 ton) in »Abdul Menem« (450 ton), ki sta imeli vsaka po dva topova, nenadno napadel in s topovskim ognjem uničil.

Isti podmorski čoln je ogenj nekega oboroženega angleškega trgovskega parnika ustavil in njegove topove kot plen prinesel domov.

Načelnik admiralnega štaba.

Pariz, 20. novembra. (K. u.) »Temps« poroča iz Madrida: Angleška admiraliteta je prepričana, da preskrbujejo nemške podmorske čolne pri rtu Tres Forkas. Vojne ladje in žarometi ponoči in podnevi najstrožje preiskujejo Gibraltarsko morskno ožino.

Vojna posvetovanja četverosporazuma.

Pariz, 20. novembra. (K. u.) Poročevalec lista »Petit Parisien« poroča iz Rima: Laška vlada je obveščena, da se razširijo vojna posvetovanja med zveznimi veleisilami zdaj na vse zaveznike. Italija kakor tudi Rusija bosta zastopani pri vojnih posvetovanjih. O nastopu Italije na Balkanu trdi poročevalec, da se zavzema-jo italijanski krogi za izkrcanje v Solunu, ker so težave ekspedicije v Albanijo pretežavne. Politični krogi žele, naj bi se ekspedicija iz političnih razlogov izkrcala v Albaniji.

Sveti Oče — prevzame posredovanje za mir.

Berlinski in monakovski listi izvedo od zelo dobro poučene strani, ki je v zvezi s katoliškimi krogi, da bo sv. oče pri vseh vladarjih skušal doseči vsaj 5-dnevno premirje za božične praznike. Nadalje bo sv. stolica tudi izjavila, da prevzame mirovno posredovanje. Razlog, ki je lansko leto preprečil mirovno stremenje, ne obstoji več. V Vatikanu sodijo, da je sedanji položaj že bolj ugoden za mir kakor pa je bil spomladi.

Sv. oče je trdno odločen zastaviti ves svoj vpliv neglede nato, ali bo njegov trud imel uspeh ali ne.

Belgijski in nemški kardinali v Rimu.

Lugano, 19. novembra. Rimski časopisi javljajo, da pride h konzistoriju 9. decembra tudi kolinski nadškof kardinal Hartmann. Konzistorija se udeleži tudi belgijski kardinal Mercier. Kardinal Hartmann je naprosil berlinsko špansko poslanstvo, da mu omogoči pot v Italijo. Laška vlada je izjavila, da kardinal lahko neovirano potuje v Rimu in mu celo garantira nedotakljivost in mu zagotavlja, da bo svojo nalogo lahko nemoteno izvršil. Istočasni navzočnosti belgijskega in nemškega kardinala v Rimu pripisujejo velik pomen. Kolinski kardinal nadškof odpotuje v Rim.

Lugano. Rimski listi poročajo, da pričakujejo pri konzistoriju 9. decembra tudi kolinskega nadškofa, kardinala Hartman-na, ki bo skupno z belgijskim kardinalom Mercierom pri konzistoriju navzoč. Hart-

mann je prosil špansko veleposlanstvo v Berlinu, naj mu pripravi pota v Italijo. Italijanska vlada izjavlja, da lahko Hartmann neovirano potuje, zagotovila mu je nedotakljivost in da lahko nemoteno izpolni svojo nalogo. Istočasno navzočnost enega belgijskega in enega nemškega kardinala v Rimu smatrajo za velevažno dejstvo.

Berlin, 18. novembra. (Kor. ur.) Dne 25. septembra so v Windhuku razglasili, da se bo vsled dogovora med nemško in angleško vlado izmenjalo vse zdravnike in zdravstveno osebje. Nemčija rabi službo svojih podanikov in Angleška je pripravljena, vsem nemškim podanikom, ki so izučeni v zdravilstvu in strežbi bolnikov in so tedaj pod angleško oblastjo, dovoliti vrnitev v domovino. Dne 17. novembra je že dospelo v Berlin 17 vojaških zdravnikov, dva lekarnarja, en civilni zdravnik in 27 sanitejcev.

Kako so sprejemali na Ruskem naše vojne ujetnike?

S Podolja je sporočil neki očividec ukrajinskemu časniku sledeče: Na postaji Kozjatin sem videl nedavne avstrijske ujetnike. Ob njih vrstah so hodili popi, ki so jih poučevali in jim razdeljevali odločno protiukrajinski list »Podoljanin«. Ujetniki so bili zelo čisti in dobro oblečeni, niso bili zmučeni na pogled in držali so se zelo dostojanstveno. Ako je hotel n. pr. kdo kupiti znak kape od avstrijskega vojaka in mu ponujal zanj če treba tudi pet rubljev, ga je vojak kar s srepim pogledom zavrnil in nihče več se ni drznil s tem nadlegovati vojakov.

Kako so začetkom vojske sodili ruski vojaki o vojski?

Vojaki so šli na vojsko žalostno, brez zanimanja in navdušenja. Govoril sem z nekaterimi ranjenci, ki so se vrnili domov iz galiških bojev. Hvalijo pogum avstrijske vojske. V našo vas se je vrnil ta čas, ko so imeli oditi na bojno polje nanovo izbrani, nek ranjen vojak. Brž so se zbrali okoli njega, da bi vprašali, ali je strašno v vojski. Ranjeni je pravil, da ni strašno, da je tako, kakor na manevrih, le sovražni šrapnel je delal nered in strah v četah. Ko to sliši, reče eden izmed poslušajočih: »Strašno ali ne strašno, toda ali moremo mi streljati na naše brate (Ukrajince-Galicane)?«

Zlasti na naše avstrijske Ukrajince ujetnike dela ruski urad že od prvega početka vojske z vso silo in vsemi mogočimi sredstvi, da jih pridobi za pravoslavje in moskalstvo. Silijo jim moskalske časopise in knjige, in vzdržati morajo pravcate vojne napade popov in članov raznih moskalskih družb; s kakim uspehom se bodo mogli vsi ti ponašati, bomo videli koncem vojne.

Pisalcu teh vrstic so pripovedovali ruski ujetniki, večinoma Ukrajinci, da niso večinoma niti slutili vojne, ko so jih vpoklicali. Vse je govorilo le o velikih manevrih. V kosarnah so nato razdeljevali oklice cerkvenih oblasti (škofov), v katerih so ti vspodbujali na vojsko: »Pojdite rešit svoje brate iz nemškega krutege suženjstva!«

Ruski vojaki carja spoštujejo, Nikolaja Nikolajeviča pa sovražijo kot okrutnega, ki nima srca in goni moštvo v smrt, kot govedo v klavnico. O njem pravijo, da je pred začetkom vojne nastavljal carju revolver na prsa in mu žugal s smrtjo, ako ne počne vojne.

Nek ujetnik je pripovedoval, da je sam videl carja, kako je bridko jokal, gledajoč za Karpati strašno število mrtvih vojakov.

Kakšno podporo dobivajo družine vpoklicanih ruskih vojakov vidimo iz slučajja nekega ujetnika. Žena in pet otrok je dobilo za tri mesece 56 kron našega denarja, a še za to se je moral mož pošteno truditi in se na vseh mogočih mestih pri-toževati.

Do krivoprisežnika Laha nima noben Rus spoštovanja: »Je sicer naš zaveznik,« pravijo »a se ga sramujemo in morda ravnog zaradi njega nam Bog ne bo dal sreče!«

Pripravljeni bi bili celo mnogi, pač taki, ki nimajo družine, iti celo na vojsko v naših vrstah nad Laha, kot na sovraga Slovanov: »Šli bi, a potem nam bi moral dati zemlje vaš car, ker bi ne smeli več domov!«

O laškem junaštvu govorijo le porogljivo, nasprotno z vsem spoštovanjem o Avstrijcih. »Vemo, da je le malo vaše vojske proti Lahu, ker je večina drugod. Ko bi bili mi, Rusi, bi utegnili prodreti vašo črto, a Laha je ne bodo nikoli, kot vidimo.«

S priznanjem govorijo o avstrijski upravi in zakonih. »Tak red bi moral biti tudi pri nas. Za kmeta se pri nas nič ne stori. Slepri ga, kdor ga more, živino kra-dejo kar na debelo, ker ni živinskih potnih listov, za zdravstvene razmere na de-želi se nihče ne briga, za šole še manj in namesto šol otvarja vlada — krčme!«

: Naročajte „Slovenca.“ :

vzela, da brani do smrti svojce. Vi ste moralno in materijalno najslabši v Macedoniji. Mi črpamo moč iz globoke ljubavi materinske, kateri hočete iztrgati iz naročja dete.

Za Bolgarsko je to dete Macedonija, katero hočete podjarmiti v grozno srbsko nasilstvo. V nasilstvo one Srbije, katero so njeni zavezniki karali radi nasilja in jo molče pobijali s tem, da so Bolgarski priznavali pravico do teh pokrajin, kot njene narodne lastnine.

Vojaki francoski! Vi veste kako se brani čast domačega ognjišča. Tako bode-mo mi branili Macedonijo, naše ognjišče. Neizprosni bode-mo napram onim, ki no-sijo sužnost na to za nas sveto zemljo, neizprosni bode-mo napram vam. Obtoženci ste! Tudi od Francoske in njenih teženj, obsojeni ste na smrt! Poginili bodete neslavno in brez koristi, zakaj Nemška bode upognila z železno roko vašo tla v svojo last. Samo ena pot je vam Francozom še odprta: pot na Francosko. Ako ostanete, pa pomnite, da Bolgarska nima ne kolonij ne industrije. Ima samo svojo zemljo, katero bomo branili ljuto do poslednjega dne.

Gospodarstvo.

Gospodinjstva šola na Vrhnikih se začne s 1. dec. t. l. in se konča koncem aprila prihodnjega leta. Sprejemajo se gojenke, ki so izpolnile 14. leto. Vložijo naj prošnjo v kar najkrajšem času vsaj do 25. t. m. na kuratorij gospodinjstva šole na Vrhnikih, priložijo naj zadnje šolsko izpričevalo, krstni list in če le mogoče priporočilo svojega župnega urada. Gojenke notranje šole plačajo mesečno 45 K, vnanje, ki imajo celodnevni pouk in kosilo v zavodu, 1 K na dan. Dosedanje prosilke naj se znova oglašijo! Slovenke v slovenske šole!

— Ureditev cen svinjskemu mesu in masti. Iz Budimpešte se poroča zasebno: V sredo so se končala posvetovanja o cenah prešičjemu mesu in masti. Temeljem teh dogovorov se izda na Ogrskem in v Avstriji odlok, ki določa ceno svinjskemu mesu s 5 K 20 v., po 28 dneh se zniža cena na 5 K in čez 28 dni na 4 K 80 v. Cene masti se določijo s 6 K 80 v., čez 28 dni s 6 K 50 v., nato po 28 dneh s 6 K 20 v. in končno s 6 K.

Ne dajate ječmena in ovsa v mletevi! Zavod za promet z žitom nam piše: Pokazalo se je, da kmetovalci po mnogih krajih dajejo oves in ječmen — deloma sam, deloma zmešan z drugim žitom — v mlino za moko. Kmetovalci se opozarjajo, da je po ministrski naredbi z dne 21. julija, drž. zak. št. 203, to prepovedano in se bo poleg kazni oves in ječmen zaplenil, če se najde v kakem mlinu. Kot krušno žito je določena pšenica, rž, in kjer se je kaj pridelalo, tudi ajda. Kdor krušnega žita ni toliko pridelal, kolikor ga dovoljuje zakon za porabo njegovi družini, prejme od županstva potrebno množino pšenične, oziroma ržene moke. Od ječmena in ovsa pa si sme obdržati vsak kmetovalec le toliko, kolikor ga rabi vsakdo za seme in poleg tega za krmo: od ječmena četrtno od celega pridelka, od ovsa pa, kdor ima konje, po 1 kg za enega konja na dan. Ostala množina ječmena in ovsa pa se mora oddati komisijonarjem Zavoda za promet z žitom.

Občine, ki naročajo ogrsko moko in plačajo denar pri svojem okrajnem glavarstvu, oziroma po položnicah, ki jih prejmejo pri svojem okrajnem glavarstvu, naj o tem istočasno obveste tudi Zavod za promet z žitom v Ljubljani; če se namreč Zavoda o vplačilu ne obvesti, isti ne prevzame nikake odgovornosti, da bo moka pravočasno dospela. Pripominja se, da vsled prevoznih težkoč itak preide od naročila do prejema ogrske moke 6—8 tednov.

Primorske novice.

Kako je v Brdih. Laški vojni ujetnik v ... je pripovedoval, da so vasi v ozadju nedotaknjene, v vojni črti pa, kakor n. pr. Števerjan, vse porušene. A tudi one v ozadju ne bodo več prejšnja Brda, ker Italijani vsled pomanjkanja drv za kurjavo pokončujejo skrajna sadna drevesa, da si kuhajo in grejejo svoje, po tujih krajih željne in mrzle prste.

Kamnje. Pošta je v Črničah, odkoder dobivamo pisma, časopise itd. Kdaj pa jih prejmemo? Iz Postojne dojdejo zvečer ob 6. v Ajdovščino. Od tam jih odpeljejo šele prihodnji dan ob 2. popoldne. K nam jih prinese poštni sel šele tretji dan ob 1. popoldne. Ravnotako je, ako mi pišemo. Prosimo c. kr. poštno ravnateljstvo, da bi blagovolilo preskrbeti nam boljše zvezo, katere bi se potem posluževali tudi potniki na Kranjsko in iz Kranjskega.

Prvačina. Pri nas se je marsikaj izpremenilo v teh časih, nekaj na boljše, nekaj na slabše. Skladovna deželna cesta se je razširila, vsi mostovi čez potoke so prirejani tako, da se lahko srečata dva vozova. Pri nas vidimo mnogo prizorov, ki nam kažejo, koliko gorjā so nam povzročili Italijani. Železnična postaja se širi in

Trdnjave v bodočnosti.

Nasprotno trditvi, katero je danes čuti dostikrat, namreč da vbodoče ne bode več treba trdnjav, ki so se v tej vojni obnesle slabo, izvaja francoski častnik v »Revue Hebdomadaire«, da bodo vedno potrebne trdnjave v obrambo dežel. Seveda bodo morale biti drugače urejene. Trdnjave v bodočnosti ne bodo imele ne okopov, ne nasipov, pa tudi ne kazemat. Pač pa se bodo vili v okolici strateško važnih točk, ponajveč okoli v to označenih mest, ki bodo delala važne zveze, natančno proračunjeni koncentriški strelski jarki, kateri bodo zavarovani z žičnimi ovirami in olobokimi zveznimi jarki. Vse obrambne črte bodo pozidali uporabivši vse izkušnje in tehniške napredke. Tako bodo vzdane baterije, ki bodo streljale po globokih in dosti prostornih jarkih in onemogočale vsako približevanje. Razven tega bodo pripravljena zavetja, skladišča, laboratoriji, električne centrale, vse pod zemljo ter po gosti mreži galerij zvezani med seboj. Vsa poslopja bodo izvedena tako, da bodo nudila kolikor mogoče malo strelnih ploskev in tako dala težkim topovom kolikor mogoče malo možnosti do uspeha.

Bolgarski oklic na francoske vojake.

Bolgarska brzojavna agencija poroča: »Echo de Bulgarie« objavlja zanimivo pismo nekega bolgarskega vojaka Francozom, izkrcanim v Solunu. Pismo se glasi: Brez dvoma ne poznate pravih razlogov srbsko-bolgarskih vojn v preteklosti in v sedanjosti. Nikoli se niste zanimali za male narode na Balkanu. Katera roka bi mogla iztrgati dete materi iz naročja ne da bi se tresla, posebno tedaj, ako ga je že dolgo pritiskala nase. Sveti ogenj gori v materinih očeh in trdna je njena volja, da rajši umre z detetom v naročju, nego da bi si je dala ugrabiti od nerasnega razbojnika. In glejte, vi Francozi ste oni razbojniki in Bolgarska je mati, ki se je za-

napravila se je tudi nova cesta proti Dornbergu. Dobili Al. Mulič. Bog daj, da bi ostal dolgo pri nas, saj je dela mnogo, ker morata z g. župnikom oskrbovati še Gradišče in Zalošče. Laški zrakoplovi so nas že večkrat obiskali, a hvala Bogu, da niso povzročili nobene škode, ker granate, ki so jih metali, so padle vsakokrat le na zemljišča. Mnoge niso niti razpočle. Pogosto vidimo laške vojne ujetnike razne starosti, med njimi celo 70 letnega starčka. Večinoma so dobre volje in eden se je izrazil, da je komaj čakal, da se mu je ponudila prilika, da je prišel na stran Soče.

— **Umrljivost otrok v ujetniških taborih.** »L' ecco del Litorale« poroča, da je umrljivost otrok v taborih beguncev z juga tako velika, da si ne upa navajati števil. Vzrok umrljivosti je predvsem pomanjkanje mleka. Goriški deželni odbor se je obrnil na pristojna ministrstva s prošnjo, da se v vsakem taboru napravi hlev in preskrbi potrebno število mlečnih krav, da se tako obvaruje dragoceno življenje ljudskega naraščaja.

— **Iz tabora naših beguncev.** Poročamo: Zadnji čas se je ustanovilo nekaj novih naselbin. V Steinklamm na Nižjeavstrijskem so napravili barake za slovenske begunce, socialno višje stoječi Slovenci pridejo v Bruck na Litavi, kjer je bilo taborišče prvotno namenjeno za jude. V največjem mestu barak, Gmündu, prvotno za Rusine, so sedaj dobili begunsko stroho in usodo večinoma Hrvati in tudi Slovenci. V Pottendorf-Landecku in Mitterdorfu so spravili po 10.000 Italijanov, v Mistelbach pa so spravili boljše Italijane. Na Dunaju bo skoro pripravljene dom za 1500 boljših beguncev z juga. Po 10.000 Italijanov pride v nove barake v Braunau na Zgor. Avstrijsko in Nemški Brod na Češko. V štajerski Lipnici je 20.000 Italijanov. Notranje ministrstvo bo v kratkem na Dunaju razstavilo in pokazalo slike o skrbi za begunce.

Obesil se je v Trstu 52 letni kočijaž Jožef Skalec.

Nesreča. Dne 16. t. m. je v Gorici v ulici Novega mosta razkazoval neki vojak uplenjen laški revolver, ki se je po nesreči sprožil. Krogla je zadela mlado ženo Matildo Valentinčič, ki je v hipu obležala mrtva. Zapušča mladega dečka 4 leta starega in starega očeta.

Vipavska dolina. Dne 16. t. m. je snežilo okrog cele naše doline, tja dol do Dobrdoške planote in do Sv. Gore; vsled tega je postalo že precej mrazo in videli smo prvi led. Najbrž je pritisk mraza ohladil tudi Italijanu njegovo vročo izdajalsko kri. Nič več ne vidimo njegovih bliskajočih se granat; tudi njih zrakoplovi počivajo, saj so se zastojni toliko trudili, da bi nas kjerkoli zadeli. Polagoma smo se prilagodili novemu življenju; nič več nas ne vznemirja, ker smo prepričani, da ne verolomni sovražnik ne bo nikdar videl naše lepe doline. Tudi delo nam gre dobro izpod rok, ker naše branitelje nadomestujejo tem pridnejše naše gospodarstvo in žene. Večinoma se vidi, da gospodarstvo nič ne trpi radi vojne, da, pri mnogih se opazuje celo napredek. Kjer so pridni in varčni, odložijo marsikatero temnico na stran, ki pride prav po volji. Temu so priča naše posojilnice in hranilnice, ki sprejemajo nove vloge in brišejo stare dolgove. O pijančevanju ni več sluha ne duha, kar je gotovo prav, ne samo glede zdravlja, ampak tudi glede dobre kupčije. Kmet si misli, zdaj je čas, da kaj poplačam, saj še stari ljudje ne prodajajo, da bi se bilo kdaj vino tako drago prodajalo. Zdravstvo je prav dobro, slučajni smrti so le redki. Seveda nam je hudo, ker že toliko časa ne slišimo zvonov, in pri vsaj gotovosti, da ne pride k nam Italijan, nam je tesno pri srcu, ko slišimo tako silno gromenje topov, ki sedaj še bolj odmeva.

Kavarno »Zita« v Ajdovščini je prevzel g. Peter Lutman.

Dnevne novice.

+ **Iz seje deželnega odobra.** 19. t. m. Za vojno božičnico v fronti se dovoli na Kranjskem se dovoli 5000 K. L. 1916. se sklanske pobirati iste doklade, kako? leta 1915. in tudi gospodariti po istih načelih. — V deželni bolnišnici se napravi očiščevalna postaja (Entlausungsstation). — Deželni pogodbeni uradnik (Entlausungsstation). — Deželni pogodbene pisarniškim oficijalom. — Ustanovi se mesnica za potrebe deželnih zavodov in deželnih uslužbenec.

+ **Krščanski vojak.** Večje veselje vsakdo vojak, če mu podari molitveno knjižico »Krščanski vojak«. Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani je darovalo 1000 K, manjše vsote tudi drugi dobrotniki, da se je omočil drugi tatis v 20.000 izvodih. — Nekje je bilo te dni omejeno, da pošiljanje na bojišče nič ne stane. To velja samo za pisma in dopisnice. Časopise, knjige in knjižice je pa treba frankirati. Če se vojak pošlje molitvenik »Krščanski vojak«, je treba znamke za 5 v. Najpriljudnejše je, ako se molitvenik dene

v primerno precej trdno kuverto, ki mora seveda ostati odprta.

+ **Nasvet za vojake:** Pravijo, da gre kraška burja skozi vsako suknjo. To sem sam skusil. Res je. Ampak skozi papir pa ne gre. Kot kaplan v Senožehi sem si napravil po nasvetu g. prošta Klofutarja v telovnik in zgornje hlače podlogo iz starih časnikov in glej, več me je šel papir, kot prej dve suknji, ker burja in je šla okoli. Ali bi ne bilo prav sedaj vojnikom ob soški fronti to nasvetovati?

+ **Vsak po svojih močeh.** Iz župnije Vodice je III. vojno posojilo podpisalo in takoj plačalo na poštne uradu v Vodicih 71 strank v skupnem znesku 35.600 kron. Med temi 27 moških in 44 žensk. Podpisali so 4 po 25 K, 6 po 50 K, 18 po 100 K, 1 po 150 K, 30 od 200—900 K; 7 po 1000 K; 4 po 2000 K in eden 4000 K. Če se pa prištejejo vsote, ki so bile v ljubljanskih bankah od Vodičanov podpisane, tedaj znaša skupno vsota nad 50.000 K.

— **Spoštujemo slovensko mater!** »Slov. Gospodar« prav umestno piše: Četovodja Ivan Breznik nam piše od Boroevičeve armade: Mnogi mislijo, da morajo v vojski nem časa nemškutariti. To ni potrebno! Kakor naši slavni vojskovodje Boroevič, Puhalo, Globočnik in drugi spoštujejo svoj materni slovenski jezik, tako tudi mi ne smemo nikjer zapostavljati govornice, ki smo jo podedovali po svoji materi!

— **Smrtna kosa.** Umril je v Zagrebu v pokojni nadzornik južne železnice Ljudovik pl. Čubelič. — Umril je za ranami v bolnišnici v Kranju enoletni prostovoljec Leopold Ažman, učitelj v Sodražici, sin mizarskega mojstra Matije Ažmana. — V Zagrebu je nagloma umrl ravnatelj ondote tovarne cikorie Franjo Kleker. — Umrila je v Šmartnem posestnica in gostilničarka Marija Grošel, roj. Planinšek, v starosti 53 let. — V Celju sta umrla kavarnar J. Krobath, star 53 let, in hišna posestnica Ana Mörtl. — Umril je v Zagrebu časnikar Nikola Gruber, star 39 let.

— **Poročil se je dr. Ivan Likar,** c. kr. sodnik na Vrhniki, sedaj nadporočnik v rezervi pri c. in kr. pešpolku št. 78, z gospi odmet Metodo Vrančič.

— **V ruskem vojnem ujetništvu v mestu Bogrod,** veroneška gubernija, se nahaja tehnik Franc Geržina iz št. Petra na Krasu, kadet v 96. pp. Bil je ranjen in vjet na severnem bojišču.

— **Dovoljeni so zasebni poštni zavrtki** k vojnim poštnima uradoma 231 in 232.

— **Velikim sleparijam** so prišli na sled v Zagrebu. Aretiran je bivši tiskar Milivoj Majcen. V afero je zapletenih več civilnih oseb.

— **Dva brata ujetnika,** Marcelj Gruden, praporščak pri bos.-herc. pp. št. 4, in Mirko Gruden, enol. prostov. pri 17. pp., sta se na Ruskem našla. Marcelj je bil dne 2. aprila težko ranjen in odpeljan v Kiev, potem pa preko Moskve v Penso in zdaj v Caricin, Mirko pa je bil dne 13. septembra ranjen in odpeljan v Čerkas, potem pa čez Mosko v Voronož in zdaj v Caricin, kjer sta se brata našla.

— **Padel je na italijanskem bojišču g. Anton Kalan** iz Suhe pri Škofji Loki. Zadel je bil od granate v trebuh in je umrl po kratkem muk polnem trpljenju 1. novembra v Gorici. Naj v miru počival! — Dne 28. oktobra t. l. je padel na italijanskem bojišču artiljerijski podčastnik Alojzij Jesih, star komaj 21 let. Izporočila prvega častnika baterije, ki ga je poslal starišem padlega, je posneti, da ga je zadela šrapnela tako nesrečno v vrat, da je bil takoj mrtev. Pokopano je na pokopališču v Gor. Vertobji pri Gorici. Kakor piše omenjeni častnik, je bil pokojni pokopan v vojaškimi častmi, pogreba so se udeležili vsi službe prosti častniki in moštvo. Gosp. častnik se v svojem poročilu jako laskavo izraža o mladeniču, pravi, da je baterija izgubila jako spretnega in marljivega vojaka, kateremu hočejo ohraniti trajen in časten spomin. Kdor je poznal mladega junaka, se mu je hudo storilo, ko je zaznal za častno njegovo smrt. Bodi mu zemljica lahka! Iskreno sožalje blagim starišem, ki so ga tako lepo vzgojili, ter vsej ugledni družini Jesihovi. — Sv. Martina dan so padli pri Gorici: Matija Vidmar (Klobasar), Franc Okoren (Višnjar), Mihael Erzar (Blagne), vsi iz šenčurja. Na Ruskem so pa prej padli: Podjed, Hlevar in še trije drugi. Sedaj zvoni v šenčurju petim padlim junakom, ki s ose žrtvovali za domovino.

— **Prepovedane karte.** Po poročilu »Nar. L.« so prepovedane in zasežene narodne darovalne karte (z modrim in rdečim tiskom na beli podlagi), ki se prodajajo na korist »Ustredni Maticice Školska«. Poslej se ne bodo smele prodajati več.

— **Zaprte sladkorne tovarne.** Sedem sladkornih tovarn na Češkem je prenehalo z delom, ker jim nedostajajo deloma sladkorne repe, deloma vozov.

— **Iz Domžal.** V ponedeljek dne 22. t. m. se poročil tukajšnji posestnik Josip Kural z gđe. Tinc. Habjanovo pod. Rodetova. Novoporočencema obilo sreče!

— **Poročil se je v Mariboru g. c. kr. sodni kancelist Franc Vuk** iz Marenber-

ga z gđe. Urich, posestnikovo hčerko istotam.

— **Odlikovani usmiljenki.** Z bronasto svetinjo »Rdečega križa« sta bili odlikovani usmiljenki sestri Lidvina in Jožefa v celjski rezervni bolnišnici.

— **14 mesecev pogrešan še živi.** Franc Jeraj iz Dobruše, žup. Vodice, se je zadnjič oglašil v septembru lanskega leta. Od tedaj ni bilo nobenega glasu od njega. Žena in otroci so že jokali in molili za mrtvega očeta. Te dni pa je prišlo veselo uradno naznanilo, da je bil 15. februarja 1915 neranjen ujet od Rusov pri Haliczu. — Bog daj, da bi taka naznanila dobili še od več takih iz fare, od katerih že več ko leto dni ni bilo nobenega glasu.

— **Veledajzajniški proces dr. Budisavljeviću in tovarišem.** Iz Zagreba se nipočeta: Tukajšnje kraljevo drž. pravdnitvo je dvignilo obtožbo radi zločina veledajzajniškega dr. Srgjanu kl. Beljavcu v Zagrebu, proti zdravniku dr. La zarju Popović v Srijemskih Karlovcih, proti odvetniku dr. Milanu Metikoš v Glini, proti zasebnemu uradniku Milanu Teodoroviću v Srijemskih Karlovcih in proti profesorju Gjuro Gavriloviću v Zemunu. Vsi obtoženi so v zaporu. Obravnava se bo vršila najbrže začetkom decembra.

— **V I. letnik c. kr. Fran Josipa vojaške akademije na Dunaju in c. kr. tehnične vojaške akademije v Mödlingu (topničarski razred)** se sprejme še nekaj leta 1898. rojenih prosilcev, ki še niso potrjeni, z namembo za c. kr. deželno brambo. Prošnje je vlagati najkasneje do 25. novembra 1915 neposredno na c. kr. ministrstvo za domobranstvo. Natančnejši podatki so razvidni iz razpisa, ki se te dni objavi v uradnem listu »Laibacher Zeitung«, in ki je tudi na upogled pri vseh c. kr. okrajnih glavarstvih, pri mestnem magistratu v Ljubljani in pri ravnateljstvu pomožnih uradov c. kr. deželne vlade v Ljubljani.

— **Vrnitev bosanskih evakuirancev.** Bosansko-hercegovinska vlada je dovolila mnogim uradnim soprogram, da se morejo vrniti domov v Bosno oziroma v Hercegovino. Iz Banovine odpotuje že te dni mnogo prizadetih.

— **Na srbskem bojišču je padel** Novomeščan Janez Fischer. Bil je sin znane rodbine Fischerjeve na Bregu. Naznanil je 19. oktobra 1915 smrt staršem vojni kurat Josip Marold. Ta je tudi poslal denar, ki ga je pokojni imel še pri sebi in ga najbrže pred smrtjo izročil kuratu s prošnjo, da naj ga pošlje staršem. Doma v Gor. Lokvici pri Metliki zapušča ženo in tri otročiče. Pred 14 dnevi, t. j. 12. oktobra, je poslal ženi še razglednico iz Bosn. Broda, kjer je celo družino zadnjikrat pozdravljaj pred odhodom na bojišče. Priporočamo ga znanec v molitev.

— **Oživel je.** Piše se nam: Uradno je bilo sporočeno, da je oženjen Ciril Draksler padel v boju 18. junija 1915. Sedaj pa je pisal (septembra, došlo 12. novembra), da je v Rjazanu ujet. Menda bo še marsikdo oživel, dasi se je za njega opravilo mrtvaško opravilo, kakor za Cirila. — Lani se uradno sporočili, da je v boju umrl Franc Zevnik, s katerim sem pa isti dan govoril.

— **Zakaj je moka tako draga?** »Kärntner Tagblatt« ponatkuje iz graških listov: Če pregledamo cene moki in pšenici zadnjih petih let, dobimo, da je bila razlika med kilogramom pšenice in kilogramom moke (ničle) pred vojno samo 16 do 18 vinarjev. Celo lani oktobra meseca, tedaj že med vojno, se je ta razlika povišala le na 21 vinarjev. Danes pa znaša 46 vinarjev, kajti kmet dobi od vojničnega zavoda za kilogram pšenice 34 vinarjev, najfinjša moka je pa po 80 vinarjev. Odkod je mogoča tako velika razlika? Da računamo natančno, vzemimo, da se iz kilograma pšenice (34 v.) namelje samo tričetrt kilogr. moke (60 v.). Treba je tedaj pojasniti razliko 24 vinarjev. Mlinar dobi kot plačilo 2,18 vinarjev od kilograma, vojničnitni zavod vzame 4 v., molar 8 vinarjev od kilograma, v čemer so vračunani dovojni stroški in njegov zaslužek. Stroški teh treh znašajo tedaj 12,8 v., treba je tedaj pojasniti še 11,2 vinarjev. Od tega odpade par vinarjev za voznino. Ostalo pa očividno pripade komisijonarjem vojničnitnega zavoda. Tako požre voznina in agenti pri tri četrti kg moke 15,2 vinarjev. S pomočjo vojnega žitnega zavoda smo prišli z dežja pod kap. Omejil se je sicer zaslužek kmetov in molarjev in se je moka skoro izločila, zato pa požre vojničnitni zavod veliko več kot sta kdaj prej zaslužila kmet in molar. Uspeh vsega tega pa je, da moramo moko in kruh tako drago plačevati, da je že kar greh.

— **V Bolgarijo se pošiljajo zdaj** lahko poštni ovoji neposredno, v Turčijo in na Grško pa čez Bolgarijo.

— **Služba cerkovnika in organista** želi kod na Kranjskem ali Sp. Štajerskem takoj sprejeti bovški cerkovnik, Franc Breščak sedaj kot begunec bivač s svojo ženo v St. Salvatore b. Friesach, Koroško. Dotični bodi prečast. cerkvenim oskrbnitvom kot spreten, natančen in vesten cerkveni služabnik najtopleje pripo-

ročen. št. Vid nad Domžalami. Ivan Nep. Vidmar, bovški dekan.

Razne.

— **Drag kruh v Londonu.** V Londonu se je kruh podražil in sicer za en penny (10 h) hleb od 2 kg. Hleb kruha, približno 2 kg težak, stane torej v Londonu in okolici 8½ penca (okolu 85 h).

— **Lakotna bolezen.** Štabni zdravnik dr. Strauss, ki deluje v zasedenih ruskopolskih krajih, poroča v »Wien. Klin. Wochenschrift« o lakotni bolezni, ki je našel med tamšnjim prebivalstvom: Bojezen se javlja v popolni oslabitvi telesa. Noge so močno otekle, ravnatoko zgornji del telesa; izlivi v prsno in trebušno duplino spominjajo na ledvično vodenico. Ako so bolniki prepuščeni sami sebi, umrjejo; ob pravilni prehrani pa otek polagoma izgine, ljudje se popravijo in ozdravijo. Vsi dotični bolniki so pripadali socialno in higiensko najnižje stoječim slojem, ki so se cele mesece preživljali s samim krompirjem. Beljakovin je bilo v njihovi hrani absolutno premalo. Brez beljakovin nikakor ni mogoče živeti, najmanjša mera beljakovin se ne da nadomestiti z maščobo ali ogljikovimi hidrati. Krompir pa vsebuje premalo dušikovih snovi; enostranska krompirjeva hrana je zato čisto neprimerna.

— **Cilinder za dame.** Iz New Yorka pišejo, da se ločijo indijske ženske kot najnovejše mode hotijo cilindrov, katerih se z vso silo otrsajo moški. Seveda je po obliki le napol visok, trd in malo izbočen. Narejen je iz krojaškega blaga. Eden od teh modelov je krojaška črna koža ter se nosi s temnozeleno tančico, ki se vije po licu poševno nizdoli. Drug model je odičen s hermelinom ter pisano španskega oblika. A vidi se tudi najmodnejša oblika, to je najstarejši cilind »kočijaške« oblike, ki je narejen po angleškem vzorcu z ozkim, malo privihanim krajnikom. Ta kaže posebno, da se pollaščajo ženske moške noše, dočim vsi ostali ženski klobuki to namero prikrivajo še kolikor toliko.

— **Japanci sami izdelujejo zdravila.** »Japan Daily Mail« z dne 21. avgusta 1915 poroča: Tokijski higienični laboratorij se od začetka vojne vneta peča s proizvajanjem zdravilnih sredstev, da nadomesti zdravila, ki so se pred vojno uvažala iz Nemčije. Čeravno je delo predvsem posvečeno proučevanju, je vendar množina proizvedenih zdravilnih snovi že dokazano. Tako je sedaj na razpolago 50 kg morfija, ki se v kratkem proda na dražbi. Kreozot se izdeluje sedaj brez vsake težave. Pridobivanje atropina je zadovoljivo. Dr. Okadi se je nedavno posrečilo proizvajanje salicilne kisline, sedaj izdeluje načrt za pridobivanje v velikem. V bodoče se bodo izdelovala v laboratoriju tudi vsa izhlapljiva olja, ki se rabijo v japonskih zdravilih.

— **Nenavadna nesreča.** Minulo soboto je neka Štefanija Kovacs v Budimpešti stopila na stol, da bi popravila sliko na steni. Pri tem je izgubila ravnotežje in padla na svoje 13mesečno dete, ki se je igralo na tleh. Teža materinega telesa je otroku zlomila vrat ter je bilo dete na mestu mrtvo. Mati je živčno obolela.

— **V blaznosti skočila v peč.** Iz Gradca pišejo: V terek ob 11. uri predpoldne je skočila 52 letna hišnica Jožefa Fischer, ki je že nekaj časa bila v blaznici, v hiši Neutorgasse 51 v 5 metrov visokoj peč za centralno kurjenje, ki se nahaja v kleti one hiše. V peči je bilo še živega premoga. Poklicali so redarjev, in ti, dasi nemudoma došli, ji niso mogli pomagati. Poklicala so gasilce in rešilno društvo. Gasilci so morali najprej prebiti zid, kar je ugrabilo pol ure časa in truda. Šele potem so mogli oteti nesrečnico. Na spodnjem životu je bila silno opečena in nezavestna. Z rešilnim vozom so jo prepeljali v deželno bolnišnico.

— **Špijonaža v Rimu** se more na drastičen način označiti po slučaju, ki bi bil smešen, da nima resne plati. V velikih kavarni »Aragno« na Korsu je salon, ki ga posejajo posebno poslanci, pisatelji in umetniki. Ker je nekaj časa sem v tem salonu zaposlen detektiv, ki naj prisluškuje, kaj govore gosti, so sklenili le-ti — sicer vsi vneti za vojno —, da se maščujejo policiji. Urednik

Fellerjeve želodec krepčujoče, lagodno odvajajoče rabarbara-kroglice z zn.

»ELZA-KROGLJICE«

odstranilo zaprtje.

Škaflije poštnino pristo 4 K 40 v. Lekarar E. V. Feller, Stubica, Elzarg št. 283 (Hrvatšk.). Cez 100.000 prikanio.

lista »Asino«, ki ljubimka s Francozi, je govoril nalašč zelo glasno proti ljudstvu, zabavljaj na vojno in objavil, da bodo kmalu oklicali namesto Viktorja Emanuela za kralja Pepina Garibaldija. Ta šala je resnično potegnila detektiva, ki je aretirajl urednika in ga gnal na policijo, kjer so do gnali šalo in urednika izpustili. Detektiv se je vrnil v kavarno nadaljevat svojo službo in vsi navzoči so ga sprejeli bučnim šumom. Seveda je le-ta aretirajl vse in jih gnal na policijo, število znanih rimskih ve ljakov, med njimi napolskega poslanca Venicola, ki je bil državni tajnik kolonij, dalje poslanca častnika kneza Tasco Diento ter več drugih. Poslance so na policiji izpu stili, ostale hudodelce so obdržali v za poru. Rimski hujškači pa lahko spoznajo, kakšen blagoslov rodi Salandrov sistem latinske prostosti.

2 čevljiarska pomočnika in učenca

sprejme Fran Vilfan, Vevče 37 p. D. M. Polje.

Zaklane prašiče

prekajeno meso in pristne kranjske klobase se najceneje kupi pri Vnovčevalnici za živino v Ljubljani, Dunajska cesta 29.

Išče se zanesljiva

pestunja

ki zna šivati, k trem otrokom. Ponudbe v gostilni pri »Racie« v Spod. Šiški.

Išče se gospodinjstva, kuhanja itd. popolnoma voščja, izobražena mlajša

gospodična

za boljše samsko osebo. Ponudbe s spričevali sprejema uprava lista pod št. 2452.

Gritzner in Afrana

šivalni stroji

so najboljši in nedosežni v trpežnosti za rodbinsko rabo in obrt.

Prednost: krogličentek, 2381 biserni ubod.

Pouk v vezenju brezplačno v hiši.

3 milijone že v rabi!

Edina tovarniška zaloga šivalnih strojev

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo blizu trandiskanskega mostu, levo, 3. hiša.

Komu je znano

kaj o Jerneju Prijatelju, vojaku v L. I. R. 27., VI. Komp., 2. Zug, rojenem l. 1883 v Ponikvah pri Vel. Laščah, na zadnje bivajočem na Vrhniki pri Ložu. Po poročilu nekega četovodje-domačina, je izginil imenovani 21. maja t. l. v bitki pri Delatyn-u (Kolomea). Vsa dosedanja poizvedovanja pri »Rdečem križu«, so bila brezuspešna. Kdor bi o njem kaj vedel, se vljudno prosí, naj blagovoli isto poročati na naslov: **Janez Matevžič, pos., Vrhnika 60. - Stari trg pri Rakeku.**

100 volov

se odda v rejo. Pogoji se izvedo pri Vnovčevalnici za živino v Ljubljani, Dunajska cesta 29.

Šivilja

dobro izurjena se preme v stalno službo. Nunska ulica št. 15 (Jabalnica).

Laneno olje

zajamčeno čisto, akoravno zagrenelega okusa se išče v Ljubljani proti takojšnjem plačilu. Prij. ponudbe z navedbo množine z oznacbo »Bemusterung für Leinölkäufer 1915« na anončno pisarno M. Duckes Nachf. A. G. Dunaj I./1.

Ravnokar je došla I. zdrave kakovosti čebulja

k 54.—, za 100 kg franko vreča iz Ljubljane. — Pod 100 kg se ne oddaja. — Pri 1000 kg k 2.— ceneje.

Takojšnja naročila na agenturo A. Svava, Ljubljana.

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja, ki so nam došli povodom smrti iskreno ljubljene soproge, oziroma matere, svakinje in tete, gospe

Franjice Mencinger

izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo preč. gosp. župniku Franc Žvanu za tolažila ob boleznih in smrti, gospodom pevcem za žalostnike, gdn. učiteljcam za spremstvo šolskih otrok, gosp. častnikom, vsem darovateljem vencev, in vsem onim ki so spremili drago rajnico na njeni zadnji poti.

Beh. Bistrica, dne 20. novembra 1915.

2445

Žalujoči ostali.

Vsemogočni je poklical k Sebi gospoda

Anton Kalana

pešca črnovojnika.

Rajni je bil rojen 18. okt. 1897 na Suhi pri Škofji Loki. Ranjen je bil na južnem-zahodnem bojišču v noči 30—31/10. Umrl je 1/11—na dan svojega godu. Pokopan je v Gorici. Priporočamo ga v molitev, ki je umrl mlad, a junak za domovino.

Suha pri Škofji Loki 20. novembra 1915.

Anton in Marija Kalan

kmet in trgovec

stariši

Janez Kalan
bogoslovec, brat

Bratje in sestre

2446

Naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljeni soprog oziroma oče, gospod

mag. pharm. GJURO HUS

lekarnar v Vipavi

včeraj ob pol 1 uri popoldne, po težki bolezni v starosti 43 let bil rešen pozemskih nadlog.

Pogreb nepozabnega ranjkega se vrši jutri v soboto ob pol 4. uri popoldne iz hiralnice na Kadeckega cesti št. 11 k Sv. Križu.

Bodi mu prijazen spomin!

Ljubljana, 19. novembra 1915.

Mačka Hus-ova
Branko in Dušan.

2443

Z britko neizmerno žalostjo naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni, dobri sin in bratec

Štefan Kvas

dné 10. novembra t. l. padel na italijanskem bojišču junaško za domovino. Truplo predragega nam pokojnika počiva na solkanskem pokopališču pri Gorici. Tudi to nadepolno življenje je pokončal kruti izdajalec!

Kranjska gora, 20. novembra 1915.

Alozij in Elizabeta Kvas,
stariši.

Minka, Tonči, Lina,
sestre.

2441

Sobota 20., Nedelja 21., Ponedeljek 22. nov.

Največja kinematografska senzacija
Velikanski projekt

Železnica pod oceanom

Senzacijski igrokaz v 5 dejanjih.

Največji kinematografski film, ki se je kedaj proizvajal. — Projekt predora med Ameriko in Evropo v filmu izvršen. — Prvikrat v Ljubljani samo v Kino Central v deželnem gledališču. — Navzlic nabavnim stroškom za ta film ni vstopnina zvišana.

2451

Ogrsko vino

eno leto staro, ki vsebuje 9% alkohola razpošilja veletrgovina

Josef Pick, Gradec.

2440

Pivo

dobavi takoj ali pozneje cele vagone veletrgovina

Josef Pick, Gradec.

2440

Petrolej

v sodih, barelah in cisternah dobavlja veletrgovina

Josef Pick, Gradec.

2440

Naši junaki.

Odlikovanja v 17. pešpolku. Za hrabro obnašanje pred sovražnikom so bila podeljena 17. pešpolku dne 12. oziroma 20. oktobra letos naslednja odlikovanja: Srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda so prejeli: Deset. Jožef Papež, četov. Edvard Koleča, podd. Egidij Rieger, Franc Miklavčič, četov. tit. nar. Matevž Radolovič, inf. Leopold Vladika, Franc Hummel; prap. v rez. Franc Kvas, Andrej Bole; kad. v rez. Alojzij Černe, Aloj. Fikr, Pavel Rupnik; četov. Martin Novak, narednik Ivan Hiris, narednik Anton Kokol, četovodja Franc Lustrek in enol. prost. četov. Franc Jenko. Srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda: Prap. v rez. Jožef Bialek, kad. v rez. Franc pl. Levičnik, Franc Vrhovnik, Maks Presker, prap. v rez. Ernst Oppacher, san. prap. v rez. Andrej Cseh, deset. Henrik Schleimer, četov. Karl Schuster, inf. Ivan Humar, čast. sluga Ivan Wadauer, inf. Franc Mayerhold, Ivan Gruber, desetnik Mihael Simonič, inf. Marka Černigelj, Franc Siberl, četov. tit. nar. Jožef Sadar, deset. Franc Pečlin, enol. prost. deset. Ferdinand Hoenig, podd. Martin Gregorka, inf. Karl Schlesinger, četov. Alojzij Štrukelj, Evgen Betetto, četov. Jakob Drobnič, inf. Jožef Pfeifer, nared. Ludvik Bergant, četov. Martin Mlakar, Lovrenc Pavšek, enol. prost. deset. Jožef Goldberger, poddeset. Jožef Bradač, Jožef Borštner, inf. Jožef Diraka, četov. Ivan Čebašek, inf. Mihael Zlatner, Franc Reiter in Albert Medic; san. prap. Ludvik Kek, Ladislav Ciepielowsky, rez. prap. Hans Wank, Emil Heyss, Ivan Sterbenz, Bodo Kaltenböck, Robert Czasch; desetnik Ivan Dolenc, inf. Anton Gruden, enol. prost. deset. Peter Kruh, poddeset. tit. deset. Julij Šusteršič, inf. Ivan Udir, Jožef Skarabot, četov. tit. nared. Viljem Simončič, inf. Ivan Bakovnik, deset. Ant. Kocmur, podd. Anton Vardjan, nad. rez. Silvester Švigelj, črnov. Ivan Možič, Jožef Rotar, rez. inf. Matija Galičič, Jožef Robas, Franc Fabjan, inf. Anton Kristan, deset. Anton Pirc, inf. Jožef Kump, Jožef Staudacher, deset. Anton Vidmar in četov. Jakob Štrumbelj. — Bronasto hrabrostno svetinjo: kad. v rez. Emil Zan, inf. Fr. Verderber, Ivan Zulin, Karl Kozlevčar, Franc Opeka, Peter Pozek, Ivan Podgoršek, Pavel Podgoršek, Mihael Švigelj, poddeset. Ivan Gärtner, inf. Franc Gersina, Fr. Dežman, Franc Lekne, Jožef Pende, Stefan Zupančič, Anton Blažič, Leopold Čič, Jožef Zupančič, deset. Friderik Juvan, Rud. Sattler, inf. Gologranc, Anton Krnc, Fr. Vovk, enol. prost. četov. Franc Pretner, deset. Ervin Damisch, Jožef Staniša, inf. Ivan Majhen, Friderik Siebehhofer, inf. Anton Koželj, Ivan Pavlovič, četov. Ivan Sovre, inf. Lovrenc Ogrizek, Ivan Grahek, Anton Praznik, Kristjan Košir, Franc Kisovec, Albin Zabkar, Franc Gartner, Pavel Hrstar, Matija Vidmar, Franc Brelich, Franc Možina, Franc Mohar, Alojzij Božič, poddeset. Florijan Švajger, inf. Fr. Pevec in črnovoj. poddeset. Ivan Vavpotič.

Kako je nastala nova Italija — uspeh ropov.

Marca meseca 1861. leta se je proklamirala Italija kot kraljevina. Dve leti poprej marca 1859. je bilo na Italijanskem poluotoku še sedem držav, med njimi: kraljevina Sardinija po številu prebivalstva na tretjem mestu. Sardinija si je tekom dveh let pridružila štiri države celoma, polovico pete in tri četrtinke seste. Nato se je velika Sardinija prekrstila v Italijo. Italija je nastala v teh dveh letih v treh oddelkih oziroma stopinjah. Predvsem se je vsled roparske vojne leta 1859. ustanovila v Gorenji Italiji kraljevina Sardinija, razširjena z Lombardijo. Leta 1859. se je pričela in l. 1860. dovršila aneksija Parme, Modene, Toskane, takozvanih Legacij in Romanje, in s tem se je Sardiniska kraljevina razširila čez Srednjo Italijo. Končno je prišla na vrsto Južna Italija, to je kraljevina obeh Sicilij. Zgodovina nastanka italijanskega kraljevstva pričinja z roparsko vojno, ki ji sledi zopet rop, izvršen s tisočermi zvižajami ter se zaključuje z roparskim vlomom.

Zgodovinska preiskava teh neverjetnih dogodkov naleti na dve težavi. Prva obstoji v tem, da so kraljevsko Sardiniske listine v velikih meri nezanesljive. Druga pa je v tem, da so se zaupni dokumenti in kosi, posebno v Cavourjevih pismih, objavljali le z največjo previdnostjo ter se je marsikaj izpustilo oziroma samo s pičicami ali črticami namignilo. Vse, kar bi utegnilo vodilne može pokazati v pravih barvah, je romalo v peč. Zlasti so tako delali prva desetletja. Ščasoma pa jih je minil strah v tem oziru. Politična sramežljivost in zgodovinska resnicoljubnost sta bili narobe poropacionirani. Čim večja je bila sramežljivost, tim več resnice se je moralo zatajiti in zatreti. Ta sramežljivost pa je bila samo bolezen otroških let, kajti pojema je bolj in bolj od desetletja do desetletja. Med zgledi za prvo težavo — in takih je na deseterice — naj navedemo Cavourjevo okrožnico kraljevsko Sardiniskim za-

stopstvom. V tej okrožnici pravi Cavour, da je Garibaldi odplul iz Sardinkega pristanišča Quarto pri Genovi, da bi zavzel Sicilijo v kljub čuječnosti oblastev. Guerzoni pa, ki je bil s celo dušo pri tem podvzetju, mora izrecno priznati, da je na predvečer vedela cela Genova, kaj se namerava, samo oblastva so spala navidezno globoko spanje. Vrh tega pa je Cavour sam prijateljem v svojih intimnih pismih zaupal kot veliko tajnost, da bi se Garibaldi nikdar ne mogel odpeljati iz Quarta, če bi ga ne bila vlada v vsakem oziru in na vse mogoče načine podpirala. — Drug zglede iz deseterice za drugo vrsto težav nam nudi isti dogodek. Ko se Garibaldi v aprilu 1860 ni mogel odločiti ali bi naj odinil v Sicilijo ali ne in končno sklenil, da bo to storil šele če dobi s Sicilije ugodnih vesti, so mu Crispi in tovariši takih vesti »priskrbeli« in generala na ta način premotili. To se je sprva tajilo. Pozneje pa so priznali, da so v pravem, odločilnem trenutku (a tempissimo) došla »neka« pisma, »neke« depeše. Končno pa so razkrili celo skrivnost.

Zelo važen zglede se nadalje tiče predzgodovine roparske vojne leta 1859.

Celega četrto stoletja ni mogel nihče povedati z najmanjšo gotovostjo, kaj sta se dne 22. julija 1858 v Plombierih domenila Napoleon III. in Cavour. Ko so pa l. 1883. natisnili Cavourjevo poročilo Viktorju Emanuelu z dne 24. julija 1858, je prišlo vse na dan. Ze iz vsega početka je bilo leta 1858. določeno, da se bo Francija v zvezi s Sardinijo vojskovala z Avstrijo, da se polastita lombardsko-benečanskega kraljevstva. Med Francijo in Sardinijo ni bilo nesporazumljenja niti v diplomatičnem pogledu, niti glede vojaških in finančnih priprav. Pač pa je nastala za zarotnika huda zadrega, ko sta začela iskati primerne pretveze. Napram La Marmorii govori Cavour izrecno o pretvezi za vojno, dočim mu je v poročilu kralju politična sramežljivost narekovala besedo: v z r o k vojne. Cavour je predlagal eno reč, Napoleon je odklonil; Cavour stavi drugi, tretji predlog — z enakim neuspehom. Ni vedel več, kaj bi še nasvetoval. To priznava sam; ravnotako priznava, da sta zarotnika prepotovala celi poluotok, da bi našla pretvezo, »ki jo je bilo tako izredno težko dobiti« — tako se glasi dotični stavek dobesedno. Končno sta našla pretvezo v Massi in Carrari. V teh krajih se je posrečilo izzvati spomenico kralju Viktorju Emanuelu, v kateri je ljudstvo prosilo za aneksijo. Vsled tega bi potem nastal spor najprej z Modeno, pozneje pa z Avstrijo, evropski liberalizem pa bi tedaj gotovo zadovoljno pritrjeval. Na tak način se uprizarjajo roparske vojne. Ker se je pa zarotnikom posrečilo, leta 1859. od Avstrije izsilili ultimati, je tedaj evropski liberalizem vojno razkričal kot avstrijski n a p a d in to se je mnogo let smatralo za resnico, kajti tuljenju cele trume trobent se je težko upirati, in poleg tega sta zarotnika svojo skrivnost ohranila zase.

Sodobni viri nam rišejo nadalje aneksijo najprej Srednje in potem Južne Italije. La Farina in drugi pisci so razkrili velik upliv, ki ga je pri tem imelo »Nacionalno društvo«. To je bilo v Piemontu priznano, javno društvo, ki je pa bilo zvezano s skrivnimi društvi po celi Italiji. V oktobru 1858. je bil bojni načrt tega društva izgotovljen, leta 1859. pa se je natančno izvršil. Nadalje je sedaj dognano, da je imel Cavour vse takratne svetovne liste v svoji oblasti. Tako je on delal s o d o b n o j a v n o m n e n j e, potem pa se je skliceval na ravno to javno mnenje kot svojo zvezdo vodnico.

Marsikakšna beseda sodobnikov osvetljuje nova načela državnega in mednarodnega prava, ki sta jih Napoleon in Cavour uvedla. Če bi Irska s splošnim, narodnim glasovanjem sklenila, da bo odslej pripadala Zedinjenim državam, bi se tak sklep menda ne prišteval notranjim zadevam Unije, marveč smatral za novost na polju mednarodnega prava. Tako so se vršile aneksije. Bile so to pasivne aneksije potom plebiscitov, sklepi: anektirajmo se! Sodbe sodobnikov o vrednosti in veljavnosti teh sklepov so uničujoče. Načelo tedanjega liberalizma o neintervenciranju je tako formulirati: Intervencija je zločin, razun če se izvrši v korist Sardinije, ali če intervenira Sardinija sama; tedaj pa pomeni intervencija politično modrost in moralen napredek.

Vsa zgodovina o padcu Neapolja in aneksiji kraljevstva se da pojasniti v zvezi s pismom, ki ga je avgusta meseca 1860. pisal Cavour Nigri. To pismo je bilo dolgo tajno in se je objavilo sprva samo v odlomkih. V Neapolju ni bilo mogoče Garibaldija prestriči. Zato se prevzame vodstvo zmagovite stranke. Nato se izzove vstaja v Markah in v Umbriji. Da se napravi red, torej v imenu človekoljubja, naj Cialdini vkoraka v pobunjene kraje, požene Lamorciera v morje ter pojde potem proti Neapolju. Tam je prevzel vodstvo kralj sam in Garibaldi mu je odstopil, kar je bil pri vpadu in vlamu priropal. Sklenimo te vrstice s klicem: Sursum corda! Dvignimo svoja srca do višav naše

Avstrije. Pokojni pomožni škof v Münstru na Vestfalskem grof Maks von Galen je bil dobro poučen o avstrijski državni zgodovini in je rad govoril o nikoli onečaščenem meču cesarske rodovine Habsburške, o nikdar onečaščenem, najposvečenjšem meču. Če je zahrbtno potegnjeno bodalo znamenje italijanske politike, tedaj je sveti, deviški meč avstrijske rodovine simbol cesarske moči. Kakor sveta sulica, ki sovražnika oslepi in ustavi, tako je pred tem mečem izgubil vid in okamenel, da se že dolge mesece ne more nikamor ganiti, sovražnik ob južni meji naše države. S trdnim zaupanjem in železno voljo, da zmagamo, zrejo ljudstva kvisku k svetemu simbolu cesarske moči. V neomajni zvestobi se klanjamo vzvišenemu vladarju in ponavljamo obljubo: Z Bogom za cesarja in državo!

KATOLISKA BUKVARNA V LJUBLJANI

priporoča sledeče novosti:

Keppler: Unsere toten Helden und ihr letzter Wille. Cena 45 vin., s poštino 55 vin.

Couvert: Der Sonntag und die Woche in Ars zur Zeit des sel. Vianney sammt einer Studie über seine Predigtweise. Vežano K 3.25, s poštino K 3.50.

Dalje priporoča še:

Mittelbachs Karte der Alpenländer. Für Automobilisten, Radfahrer und Wanderer, Blatt 4. Salzburg, Kärnten, Krain. Cena K 2.25, s poštino K 2.40. Merilo 1 : 300.000.

Flemmings Karte des Italienisch-Oesterreichischen Kriegsschauplatzes. Nord- und Mittel-Italien. Merilo 1 : 1500.000 und eine Nebenkarte vomitalienisch-oesterreichischen Grenzgebiet. Merilo 1 : 600.000. Cena K 1.50, s poštino K 1.66.

König: Neueste Spezialkarte zum Kriege Oesterreich-Ungarns mit Italien. Merilo 1 : 2.600.000. Cena K 1.30, po pošti K 1.46. Obsega južno avstrijsko-ogrsko mejo, Italijo, Srbijo, Črnogoro, Romunijo, Bulgarijo, Albanijo, Grčijo, evropsko Turčijo (Dardanele) in Malo Azijo.

Langhaus: Italienischer Kriegsschauplatz. Inhalt: Karte von Italien u. den Randstaaten des Adriatischen Meeres mit Angabe der österreichischerseits angebotenen Landabtretungen an Italien, der Aufteilung Albaniens an Griechenland, Italien und Serbien, der strategischen Eisenbahnen, Befestigungen, Kriegshäfen u. Flottenstützpunkte usw. Merilo 1 : 1.500.000. Sprachenkarte von Südtirol mit dem italienisch-ladinischen Sprachgebiet u. den deutschen Sprachinseln. Merilo 1 : 500.000. Cena K 1.50, s poštino K 1.66.

Freytags Karte von Serbien. Merilo 1 : 600.000. Cena K 1.50, s poštino K 1.66.

Flemmings Spezialkarte von Polen. Merilo 1 : 600.000 und 2 Nebenkarten. Mit Sonderbeilage Karte der Umgebung von Nowo-Georgiewsk und Waschau. Cena K 1.50, s poštino K 1.66.

Freytags Karte der oesterreichisch-russischen und deutsch-russischen Grenzgebiete. Merilo 1 : 1.000.000. Cena K 1.20, s poštino K 1.30.

Freytags Karte der westrussischen Kriegsschauplatze. Merilo 1 : 2.000.000. Cena K 1.20, s poštino K 1.30.

Freytag: Welt-Handels-Verkehrskarte. Cena K 1.50, s poštino K 1.66.

Neueste Karte der Balkan-Halbinsel. Merilo 1 : 1.250.000. Cena K 1.80, s poštino K 1.96.

Cerkvenim pevskim zborom priporoča Katoliška Bukvarna za Advent in božični čas:

P. Angelik Hribar: Adventne in božične pesmi za mešan zbor zložil in izdal P. Angelik Hribar. Cena partituri K 2.40, glasovi po 60 vin.

Anton Grum: 10 adventnih pesmi za mešan zbor. Op. 10. Cena partituri K 1.40, glasovi po 20 vin.

Anton Grum: Pet božičnih. Za mešan zbor Op. 6. Cena 60 vin.

Dr. Anton Chlondowski: Božične pesmi. za mešan zbor. Cena K 1.30. Istodobno priporoča tudi:

P. Angelik Hribar-Stanko Premrl: Slava Brezmadežni. Zbirka mešanih, moških in ženskih zborov. (Marijine, evhariistične in druge pesmi.) Cena K 1.20, v platno vezan izvod K 1.80.

Zobna krema

KALODONT
70 vinarjev.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob, kuhinje in pritliklin na Opekarski cesti št. 36., se odda za februarjev termin. Poizve se v Vzájemnem podpornem društvu v Ljubljani, Kongresni trg 19. 242

Išče se stanovanje

1 soba, kuhinja in kabinet. Ponudbe sprejema uprava pod stanovanje 2427.

Rabim dobrega

mesarskega pomočnika

Vstop takoj. Plačam po dogovoru ugodno. Naslov št. 2429, pri upravi »Slovenca«.

Sprejmo se takoj spretna

2356

prodajalka

manufakturne stroke pri tvrdki Vinko Savnik, Radovljica, Gorenjsko.

Vojni kreme-zrezki

(Kriegs-Kreme Schnitten)

nekvalitna fina jed, nudi lep zaslužek. — 1 kor. ton 36 kosov K 4.—. Razpošilja najmanj 3 kartone po pošti.

Brandt v Ljubljani, pošta 7.

Zaloga na debelo: Nowotny, Dunajska cesta

Zaloga v Ljubljani:

A. Šarabon in Mihael Kastner.

Pozor! Vse blago Pozor!

kakor tudi čevije, dokler kaj v zalogi, brez zvižanja po stari ceni.

Tudi zaloga nasgrobnih vencev s trakovi in napisi.

Prosím, prepričajte se!

1574

Uljudno se priporoča tvrdka

K. WIDMAYER, pri »Solncu«, za vođo.

V najem iščem
malo hišo z vrtom
 in njivo, ali gostilno z majhnim posestvom, 2307
 v novomeški okolici. — Ponudbo z navedbo cene na naslov: **Frančiška Gufer, Trebnje št. 7.**

Namizna jabolka 1948
 fine vrste razpošilja sadna razpošiljalnica **FR. CERAR, Stob p. Domžale Kranjsko.** S kolodvora Domžale 100 kg po 20 — 35 K po kakovosti. Poštna pošiljatev 5 klg. franko K 3. — Pošilja se po dogovoru.

500 K
 Vam plačam, ako Vaših kurjih oči, bradavic in trde kože, tekem 3 dni korenino, brez bolečin ne odpravi. Cena lončku z jamstvenim pisomom K 1.—, 3 lončki K 2.50. — **KEMENY, Kaschau (Kassa) L,** poštni predal 12/82 Ograko

Sprejme se takoj spreten
brivski pomočnik
 pod jako ugodnimi pogoji pri g. **FETTICH-FRANKHEIM, Ljubljana.**

Knjigovodjo oz. korespondenta
 starejšo, zanesljivo osebo išče veliko prometno podjetje v Ljubljani. Pismene ponudbe, ev. tudi penzionistov, z navedbo znanja in referenc na upravo tega lista pod št. 2435.

OVČJO VOLNO
 vseh vrst in vsako množino kupuje po najvišjih cenah
J. GROBELNIK, 1719
 Ljubljana, Mestni trg št. 22.

Neznosne nadloge uši — rešijo vojaka zanesljivo in trajno
Sadnikar-jeve vrečice

katere imajo 10 prednosti:
 1. Niso nosilcu škodljive. 6. So na leta trpefne.
 2. Učinkujejo zanesljivo. 7. Ne skvari jih mokrota.
 3. So brez duha. 8. So poceni.
 4. So snažne. 9. Zabranijo nove nalezbe.
 5. So priročne. 10. Pošiljajo se v pisnih.
 Sedanja veda dolži edino uši kot prenašalec pegastega legarja. Kdor se ubrani uši, je varen pred to kugo. — Vrečice prodaja:
 Cvanačara, drogerija, Ljubljana; J. R. Hočvar, lekarna, Vrhnika; J. Koschier („Pri orlu“), Kamnik.

ŽELOČNA TINKTURA RAZPOŠILJA
 lekarnarja **PICCOLI** v Ljubljani
 Naročila po povzetju.
 1 steklenica 20 olinarjev.

STARINE
 kakor rimski porcelan, prstene vrče, denar in druge redke dragocenosti rimskih raket ter preproge, podobe, staro pohištvo (ekrinje) stare ure in drugo išče privatni kupec. Ponudbe z natančno opisavo dotičnega predmeta se prosijo pod »Pristno in takoj 2397« na upravo tega lista. 2397

Volno
 za snežne čepice, nogavice, žilogrelice i t. d.
 priporoča **TONI JAGER,**
 Ljubljana, Židovska ul. 5.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani
 n. a. dež. življ. in rentne, nezg. in jamstvene zavarovalnice sprejema zavarovanja na doživljenje in smrt, otroških dot., rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja. Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.
 Udeležba na dividendah pri življenjskem zavarovanju že po prvem letu: Stanje zavarovanj koncem leta 1914. K 173.490.838.—
 Stanje garancijskih fondov koncem leta 1914. K 48.752.022-76
 V letu 1914. se je izplačalo zavarovancem na dividendah iz čistega dobička K 432.252-66
 Kdor namerava skleniti življenjsko zavarovanje, veljavno za **vojno zavarovanje**, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice. — Prospekti zastonj in poštine prosijo. 1439
 Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji. Marije Terezije cesta št. 12.

Oblastveno konces. zasebna posredovalnica za nakup in prodajo zemljišč in posestev
VALENTIN ACCETTO
 zapriseženi sodni izvedenec
 Ljubljana, Trnovski pristan št. 14.
 Prodajalci ali kupci naj se obrnejo na zgoraj imenovano posredovalnico. Vse vrste posestva, vile in zemljišča na izbiro. 249 Tajnost zjamčena.

Modni salon 2100
Stuchly-Maschke
 Ljubljana
 Židovska ulica št. 3 Dvorski trg 1.
 Osebnost izbrane novosti z Dunaja
 Priporočila: največjo izbero klobukov za dame in deklice kakor tudi bogato zalogo žalnih klobukov.
 Solidno blago. Popravila točno in vestno. Priznana nizke cene.
 Zunanja naročila na izbiro z obratno pošto.

Odvetnik in kazenski zagovornik
Dr. Jos. A. Tomšič
 si usoja javiti, da je otvoril svojo lastno odvetniško pisarno v Ljubljani,
 Sodna ulica št. 13.

C. kr. avstrijska razredna loterija.
 Pri naši poslovnici kupljene srečke so zadele:
K 300.000 glavni dobitok št. 10.202
 Izžreban dne 16. okt. 1915, IV. lot.

$\frac{1}{8}$ K 5.—	K 30.000 št. 68.435 „ 10.000 „ 130.169, 7.788 „ 5.000 „ 68.425	$\frac{1}{2}$ K 20.—
------------------------	--	-------------------------

 mnogo dobitkov po K 2000, 1000, 400, veliko število dobitkov po K 200.
 Izplačali smo na dobitkih za
K 911.280.—
 Nove srečke za 1. razred V. loterije, katerega žrebanje se vrši 14. in 16. dec.
 prodaja
Ljubljanska Kreditna banka
 v Ljubljani
 kot poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije in njene podružnice v Celju, Celovcu, Trstu in Splitu.

Ustanovljeno v letu 1842.
Brata Eberl
 Trgovina oljnatih barv, laka in firneža
Crkoslikarija
 Slikarja, pohištvena in stavbena pleskarja
 Ljubljana, Miklošičeva cesta
 Nasproti hotela Union
 Telefon 154. Telefon 154.

Jantarjevi laki in laščilo za sobna tla. Marx-emajl za pode, zid, železo in drugo.
Firnež iz pristnega lanenega olja.
 Oljate barve, najboljše vrste fačadne barve, vremensko neizpremenljive (Kronsteinerja) barve, in raznovrsne vzorce za sobne slikarje.
 Lake angleške za kočije, lake za pohištvo in druge predmete
 Olje za stroje, prašno olje, karbolinej, čopiče za vsako obrt. - Vse potrebščine za umetnike, slikarje i. t. d.
 Predmete in potrebščine za žgalno in briljantno slikanje.
 Delavnica za črkoslikarska, likarska in pleskarska dela
Igriška ulica 6, Gradišče.

ANTON BOČbarvarija in kemična prašnica
Ljubljana, Selenburgova ul. 6Dela se izvršuje tudi na
Glincah št. 46 Nizke cene!
Točna in solidna postrežba
Obstoj tvrdke že čez 50 let**Zaloga pohištva in tapetniškega blaga.****Mizarstvo.**Popolna spalna
oprava za 2 osebi
zgotovljena iz tu-
ali inozemskega
oreha ali hrasta z
marmorom in og-
ledalomZaloga otroških
vozičkov.Cene
konkurenčne.

Blago solidno.

350 K**J. Fogačnik**

Ljubljana, Marije Terezije cesta 13-18.

Orehov okrogli leskupi v vsaki množini po najvišjih cenah
Peter Angelo, Ljubljana.
Le pismene ponudbe se žele, tudi od tr-
govcev. — Posredovalci se iščejo proti
dobremu plačilu. 2426

Najstarejša slovenska tvrdka te stroke.

Obstoji že nad 38 let

ANNA HOFBAUERImejateljica zaloge cerkvene obleke in orožja
Ljubljana, Wolfova ulica 4si usoja javiti prečduhovščini ter sl. ob-
činstvu, da izdeluje natančno po naročilu
in predpisih vsakovrstne bandero, baldah-
ine, pišče, kazule, pluvijale, daimatke,
voľume, albe, korsetje, prte itd. itd., sploh
vse kar se rabi v cerkvi pri službi božji.
Izdeluje se vse ročno, solidno, pošteno
ter po najnižjih cenah, ter se prevzemajo
tudi naročila na vozeenje, prenavljanje
sare obleke ter sploh vsa popravila.Zagotavljajo hitro in najpoštenje postrežbo, prosí, da
se pri naročilih izvolí ozirati na prvo domačo tvrdko.**Karel Linhart, urar**

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 7.

Zaloga vseh vrst žepnih ur, ur na nihalo s
polnim bitjem, stenskih in kuhinjskih ur, budilk.
Nikljaste vojne ure, ure v zapustnicah z radijevim ka-
zalnikom ali brez njega, zaloga srebrnih in nikljastih
ur „OMEGA“ po najnižjih cenah. 2070

:: Popravila se izuršujejo najbolje. ::

Oglejte sipred nakupom veliko zalogo
izgotovljenih oblek za**moške, ženske in dečke.**2371 **Velika izbir**
površnih jopic

za dame in deklice.

„Pri Škofu“.Pred Škofijo št. 3, Lingarjeva in
Medarska ulica.

Podružnica tvrdke R. MIKLAUC.

Zahtevajtezastoj in poštnine prosto moj glavni
cenik s 4000 slikami ur, zlatnine in
srebrnine, glasbil, predmetov iz usnja
in jekla, potrebščin za gospodinj-
stvo in toaletto, orožja, municije itd.

Prva tovarna ur

**Jan Konrad, c. in kr. dvor-
ni založnik Brůx št. 1224 (Češko)**Nikelnaste Roskopi-ure K 5-90, 4-20, 5-
Srebrne K 8-40, 9-50, — Nikelnaste budilke
K 2-90. Budilke z dvojnimi zvoncem K 4-
Pošilja se po povzetju. — Nikak riziko!
Zamena je dovoljena ali denar nazaj!

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

**Vzajemno podporno društvo
v Ljubljani**

registrovana zadruga z omejenim amstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz
svojeega. Zunanim
viagateljem so za poš-**5%**ljanje denarja na razpo-
lago brezplačno polo-
žnice poštne hranilniceZadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let;
pa tudi izven odsekov proti poljubnim dogovorjenim odplačil m.
Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in
zavarovalni polici ali poroštvu. Prospekti na razpolago.Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 kron.
Deležnikov je bilo koncem leta 1914 2228 s 16.493 deleži, ki repre-
zentujejo jamstvene glavnice za 6.432.270 kron.

Načelstvo:

Predsednik: **Andrej Kalan**, prelat in stol. kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karo Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.Clani: **Fran Borštnik**, c. kr. profesor v pokoju v Ljubljani; **Ignacij Zaplotnik**, katehet
v Ljubljani; **Ivan Dolenc**, c. kr. profesor v Ljubljani; **dr. Jozef Gruden**, stolni kano-
nik v Ljubljani; **Anton Koblar**, dekan v Kranju; **dr. Jakob Jachorič**, odvetniški kand dat
v Ljubljani; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **B. Remec**, ravnatelj trg. šole v Ljubljani;
Anton Sušnik, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v
Ljubljani; **dr. Aleš Usončič**, profesor bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, c. kr. gim-
nazijski profesor v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Kržič**, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Clani: **Anton**
Gadež, katehet v Ljubljani; **Ivan Miakar**, profesor v Ljubljani; **K. Gruber**, c. kr. lin. rač.
oficijal v Ljubljani; **Avgustin Zajc**, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.Prvo hraniško podjetje za umetno
steklarstvo in slikanje na steklo**Augusta Agnola**
LjubljanaDunaška cesta št. 13
pri „Figovcu“se priporoča slav. cerkvenim
predstojništvom kakor p. n.
občinstvu za solidno izvršitev
vsakovrstnega umetnega ste-
klarskega in slikanja na steklo,
za steklarstvo v figuralni in
navadni ornamentiki, stavbno
ter portaino steklarstvo —
Za oga steklenega in porcela-
stega blaga vsake vrste, sve-
tlik, zrcal, okvirov za podobe
itd. — Narisi in proračuni. na
zahtevo zastoj. — Spričevala
mного dovršenih del na raz-
polago. 74**Spiritol**

je vojakom peč!

Sveti, kuha, greje!

Nosi se v žepu! Neobhodno
potrebno za bojišče! Razpo-
šiljajmo takoj našim preze-
bujočim vojakom!

Dobi se povsod!

Tovarna za „Spiritol“, Dunaj I., Gluckgasse 2.

Razprodajalci se iščejo!

1914 1

Kupi se večjo množino

trdih in mehkih

DRVza kurjavo. Ponudbe z navedbo cen, prosto
postaja Ljubljana (ali poljubni kolodvor z
navedbo eventualne voznine do Ljubljane.)
Kupi se tudi v bližini kake železnične pu-
staje bukov gozd za posekati.Ponudbe na upravništvo „Slovenca“
pod št. 2444 do 30. t. m.**Lepe zelo trpežne vojne**

Nadalje priporočam

novo patriotično prilogo

s koledarjem za leto 1916., katera se
pošilja brezplačno in poštnine prosto!**ure!**Za obilni obisk najvljudneje
vabim**F. Čuden**

Ljubljana, Prešernova ulica 1

delničar švicarskih tovarn
„Union-ur“.

Velika izbira božičnih daril!

Brzojavke:
Prometbanka Ljubljana.

C. kr. priv.

Telefon št. 41.

Sološna prometna banka podružnica Ljubljana, prej J. C. MayerCentrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 30 podružnic, **Mogal Marijin trg — Sv. Petra cesta.** Delniški kapital in rezerve 65.000.000 kron.Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na
hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevnim
vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupo-
vanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shra-
njevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje. 15Najkulantnejše izvrševanje borznih naročil na vseh tuzemskih in inozemskih mes-
tih. — Izplačevanje kuponov in izrebanih vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodaja-
nje deviz, valut in tujih novcev. — Najmodernejše varnih prejalov samoshrambe (safes) za
ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastnim zaklepom
stranke. — Brezplačna revizija izrebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa žrebanjaUstmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vsokdar brezplačno. Stanje denarnih vlog na hranilne knjižice dne 30. sept. 1915 K 93.215.892.—,
31. decembra 1912 na knjižice in tekoči račun K 236.633.922.—.

Naročajte „Slovenca“!

Zastave

2298

izgotovljene kakor tudi blago
po najnižjih cenah pri tvrdki

BENEDIKT & Co. LJUBLJANA

izborne se je obneslo za vojake v vojski in
sploh za vsakega kot najboljšo

bol oblažajoče mazanje

pri prehlajenju, reumatizmu, gihnu, infuenci,
prani, vratni in bolesti v hrbtu

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment. ospelci
oospo.

Nadomestilo **Sidro-Pain-Expeller.**

Steklenica kron. — 80, 1'40, 3'—

Dobiva se v lekarnah ali direktno
v Dr. Richter-ja lekarni „Pri slatem lovu“,
Praga, I., Elizabetina cesta 5.

Dnevno raspošiljanje.

Edino najboljše

Pfaff šivalne stroje — Puch kolesa

priporoča

po ugodnih cenah in plačilnih pogojih

IGN. VOK

specialna trgovina šiv. strojev in koles

Ljubljana, Sodna ul. 7.

10-letno jamstvo za vsako-
mno najboljšo pripravo.

Laški elegantni modeli
več vrst.

Cenik zastoj in franko. — Zastopnike sprejem.

Modni salon A. Mildner nasl.

P. BARBORIČ Ljubljana —
Mestni trg št. 7

1997

priporoča svojo veliko zalogo

kinčanih klobukov, praznih oblik, peres,
cvetic itd. Največja izbira žalnih klobukov.

Popravila točno in ceno. Dobro blago. Najnižje cene.

A. & E. SKABERNÉ

Ljubljana, Mestni trg

**Specijalna trgovina
pletenin, trikotaž in perila.**

Priporoča svojo zalogo, kakor:

Sportno in vojaško perilo in sicer: nogavice, gamaše, dokolenice,
snežne kučme, rokavice, žilogrejce, sviterje, pletene srajce in
spodnje hlače iz volne, velblodje dlake in bombaža.

Perilo za dame in gospode iz šifona, cefirja, barhenta in flanele.

Perilo za dečke, deklice in dojenčke.

Gumijevi plašči, nahrbtniki itd.

Na debelo in drobno.

1926

Stroji za pripravljavanje

repereznice, sekalnice
parilnice krompirja, meč-
kalnice, mline za debelo
moko, brzoarilnice
luščilnice za korozo
stiskalnice za seno in slamo

izdeluje in razpošilja

PH. MAYFARTH & Co., Dunaj

II. TABORSTRASSE Nr. 71

Tovarna poljedelskih in obrtnih strojev.

Ilustrirani katalog
št. 726 gratis in franko.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

Edini slovenski zaved brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

Ljubljana ::: Dunajska cesta št. 17.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne
izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe; 2. vse pre-
mično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako;
3. vse poljske pridelke, žita in krmo; 4. zvonove proti prelomu;
5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge
kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor
tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od
katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1912. 673.356
kron 17 vin., so poskočile koncem leta 1913. na 735.147 kron
17 vin. Tedaj čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod,
tembolje bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila da ravnateljstvo, glavno poverje-
ništvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah na-
stavljeni poverjeriki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo. 1439

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!**

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, pritličje, v lastni
hiši nasproti hotela „Union“ za franciškansko cerkviyo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki temveč

tudi cela dežela Kranjska

ter jih obrestuje po 4³/₄ % brez
kakega odbitka, tako da sprejme
vložnik od vsakih vložnih 100 K
čistih obresti 4.75 kron na leto.
Stanje vlog je bilo koncem junija
1915 čez 23 milijonov kron. Za
nalaganje po pošti so poštnohnan.
položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

Schicht-perilo — Vojno-perilo

Najcenejši in najboljši način pranja:

Namoči perilo nekoliko ur ali preko noči s pralnim praškom „Zenska hvala“.
Peri tedaj daljše kakor običajno. Samo malo mila — najboljšo Schichtovo milo znamka
„Jelen“ — je še potrebno, da se dobi najlepše perilo.

Prilhrani delo, čas, denar in mlo.

Ominol je najboljšo sredstvo za čiščenje rok, v kuhinji in hiši.

Dobiva se povsod!

Dobiva se povsod!